Mārtiņš Vargulis

ORCID 0000-0002-3969-0331

ASV kodolpolitikas rāmējums NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā: Baltijas valstu gadījuma analīze (2014–2024)

Promocijas darba kopsavilkums zinātnes doktora grāda "zinātnes doktors (*Ph. D.*)" iegūšanai

Nozaru grupa – sociālās zinātnes

Nozare – politikas zinātne

Apakšnozare – starptautiskā politika

Rīga, 2026

Promocijas darbs izstrādāts Rīgas Stradiņa universitātes Sociālo zinātņu fakultātē, Latvijā

Promocijas darba vadītājs:

Dr. sc. pol. profesors **Andris Sprūds**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Oficiālie recenzenti:

Dr. sc. pol. **Ieva Bērziņa**,
Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija

Dr. oec. **Jānis Bērziņš**,
Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija

Ph. D. asociētais profesors **Juris Pupčenoks**,
Marista koledža, ASV

Promocijas padomes priekšsēdētāja:

Dr. sc. pol. docente **Una Aleksandra Bērziņa-Čerenkova**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Promocijas padome:

Dr. sc. pol. asociētais profesors **Kārlis Bukovskis**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ph. D. pētnieks **Valērijs Bodnieks**,
Ģeopolitikas pētījumu centrs, Latvija

Dr. sc. pol. **Ieva Bērziņa**,
Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija

Ph. D. profesors **Daunis Auers**,
Latvijas Universitāte

Promocijas darbs tiks aizstāvēts Politikas zinātnes promocijas padomes atklātā sēdē
2026. gada 8. decembrī plkst. 15.00 Hipokrāta auditorijā, Dzirciema ielā 16,
Rīgas Stradiņa universitātē

Ar promocijas darbu var iepazīties RSU bibliotēkā un RSU tīmekļa vietnē:
https://www.rsu.lv/promocijas-darbi

Satura rādītājs

Ievads 5
1. Konstruktīvisma un atturēšanas koncepta sinerģija 19
2. Dominējošie ASV kodolpolitikas rāmējumi drošības politikas attīstības kontekstā 21
3. ASV kodolpolitikas rāmējums NATO atturēšanas adaptācijas kontekstā 23
4. ASV kodolpolitikas aģentu rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika prezidentu administrāciju nogriežņos (2014–2024) 25
Secinājumi 27
Publikāciju, ziņojumu un patentu saraksts par promocijas darba tēmu 39
Literatūras un avotu saraksts 40

Darbā izmantotie saīsinājumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
EDSO	Eiropas Drošības un sadarbības organizācija
MAD	abpusēji nodrošinātā iznīcināšana
NATO	Ziemeļatlantijas līguma organizācija

Ievads

Kodolieroču loma starptautiskās drošības kontekstā ir neatsverama. Tā veicināja Otrā pasaules kara beigas, noteica Aukstā kara attiecības starp lielvarām, kā arī joprojām ietekmē mūsdienu starptautisko attiecību dinamiku. Kodolieroči ir daļa no mūsdienu starptautisko attiecību kārtības. To izstrāde Otrā pasaules kara laikā iedragāja iepriekš pieņemtās spēka līdzsvara un atturēšanas dogmas. Kodolieroči ienesa jaunus starptautisko attiecību konceptus un mainīja domāšanas veidu, kā valstis raugās uz savu un kopējo starptautisko drošību.

Pēc PSRS sabrukuma un Aukstā kara beigām diskusijas par kodolieroču ietekmi būtiski mazinājās, priekšplānā izvirzot krīzes un mazāku konvencionālu karadarbību regulēšanu. Saspīlējums starp kodollielvarām mazinājās, kas ietekmēja arī, piemēram, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (*North Atlantic Treaty Organization* – NATO) operacionālo un spēju attīstības plānošanu, lielāku uzsvaru liekot uz konvencionāliem aspektiem. Kopš Krievijas agresijas pret Ukrainu 2014. gadā NATO atturēšanas un aizsardzības stāja Austrumu flangā ir piedzīvojusi būtiskas transformācijas. Šajās pārmaiņās īpašu nozīmi ieguvusi kodolatturēšana, kas vienlaikus kalpo kā militārs instruments un politisks signāls par alianses apņemšanos kolektīvajai aizsardzībai. Baltijas valstīs šis signāls tiek uztverts īpaši sensitīvi, ņemot vērā reģiona drošības ievainojamību un atkarību no paplašinātās atturēšanas ticamības. Līdz ar to būtisks jautājums ir ne tikai tas, kā Amerikas Savienoto Valstu (ASV) kodolpolitika tiek īstenota, bet arī tas, kā tā tiek interpretēta un uztverta sabiedrotajos.

Krievijas agresija Ukrainā 2014. gadā ietekmēja ne tikai lielvaras, bet arī starptautiskās organizācijas, it īpaši NATO. Pēc 2014. gada NATO ir piedzīvojusi nozīmīgas pārmaiņas, ko lielā mērā veicināja tieši drošības bažas Austrumeiropā, ņemot vērā pieaugošo Krievijas agresivitāti reģionā. NATO Baltijas valstīs un Polijā izveidoja vairākas daudznacionālās kaujas grupas, pastiprināja centienus kibernoziedzības un hibrīdkara jomā, izveidojot jaunus centrus un iniciatīvas šo draudu novēršanai un apkarošanai. Vairākas dalībvalstis ir palielinājušas savu aizsardzības budžetu, lai sasniegtu NATO noteikto 2% no IKP mērķi aizsardzības izdevumiem. Alianse ir veicinājusi savu spēju ātrāk reaģēt uz krīzēm, izveidojot Ātrās reaģēšanas spēkus (*NATO = Response Forces* – NRF) un uzlabojot koordināciju un reaģēšanas laiku. Tā ir stiprinājusi sadarbību ar citām valstīm un starptautiskām organizācijām, lai risinātu plašākus reģionālos un globālos izaicinājumus, kā arī atjaunojusi un pielāgojusi tās militāro doktrīnu, lai stātos pretim mainīgās drošības vides izaicinājumiem. Šīs adaptācijas un maiņas kontekstā alianse ir pārskatījusi un pastiprinājusi savu atturēšanas politiku, pievēršoties gan konvencionālajai, gan kodolatturēšanai. Kodoldraudi ir kā būtisks papildinošs un klātesošs elements alianses doktrīnā un vēstījumu sniegšanā potenciālajiem agresoriem. Tas izpaudies

gan tajā, kā NATO rāmē kodolieročus tās atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā, gan arī kādas militārās aktivitātes (mācības, testi) tiek izmantotas, lai akcentētu kodolieroču lomu aliansē.

Šajā promocijas darbā argumentēts, ka ASV kodolpolitikas rāmējums pēc 2014. gada ir būtiski mainījies un šīs pārmaiņas tieši ietekmē NATO atturēšanas ticamības uztveri Baltijas reģionā. Analīze parāda, ka dažādu administrāciju laikā dominējošie rāmējumi ir pārvietojušies no uzsvara uz sabiedroto drošināšanu (*assurance*) uz ticamības stiprināšanu (*credibility*) un eskalācijas kontroles dimensijām. Baltijas valstīs šīs diskursīvās pārmaiņas rezonē īpaši spēcīgi, jo atturēšanas ticamība šeit tiek uztverta kā eksistenciāls drošības jautājums. Tādējādi darbs demonstrē, ka kodolpolitikas rāmējums nav retorisks elements, bet gan nozīmīgs faktors atturēšanas uztveres veidošanā.

Starptautiskie satricinājumi un pārmaiņas pēc Krievijas uzsāktās agresijas Ukrainā 2014. gadā radīja nepieciešamību pārskatīt kodolieroču lomu starptautiskās un nacionālās drošības kontekstā ne tikai NATO, bet arī ASV. Tieši ASV kā vienas no būtiskākajiem spēlētājiem nosakot NATO darba kārtību, ietekmē starptautisko drošību. Pieaugot Krievijas kodolretorikai, pastiprinoties citu valstu centieniem attīstīt vai pilnveidot jau esošo kodolarsenālu, ASV kodolpolitika pielāgojas, mainot uzsvarus un ietekmējot starptautisko domu.

Kodolpolitikas loma un nozīme ASV ārējās un drošības politikā ir pastiprinājusies. Un līdz ar šo adaptāciju tā ir ietekmējusi ne tikai starptautisko drošību kopumā, bet arī bijusi nozīmīga sastāvdaļa diskusijā par Baltijas valstu drošību. Tieši veids, kā ASV rāmē un konstruē kodolieroču vēstījumus, ietekmē Baltijas valstu kopējo atturēšanas un aizsardzības stāju plašākā NATO adaptācijas kontekstā. Veids, kā tiek reaģēts uz Krievijas kodolvēstījumiem, kā arī proaktīva kodolieroču kā neatņemamas sastāvdaļas NATO atturēšanas un aizsardzības stājā komunikācija ietekmē kopējo reģionu drošību.

Arī Baltijas valstis ir izjutušas pieaugošu apdraudējumu pēc Krievijas Krimas aneksijas 2014. gadā. Krievijas agresija pret Ukrainu un tās nepārtrauktā militārā aktivitāte reģionā ir radījusi spriedzi un satraukumu Baltijas valstīs, kuras vēsturiski ir bijušas Krievijas drošības interesēs (it īpaši Vladimira Putina laikā). Baltijas valstu aicinājumi pēc stingrākas NATO atturēšanas un aizsardzības stājas ir ietekmējuši kopējo sabiedroto spēku un spēju klātbūtni reģionā. Akcentējot Krievijas ambiciozo un agresīvo dabu, Baltijas valstis ir stiprinājušas pārliecību sabiedrotos, ka reģionā nepieciešami papildu atturēšanas un aizsardzības elementi. NATO adaptācijas kontekstā, it īpaši Baltijas reģionā, liels uzsvars tiek likts uz vairāku līmeņu apdraudējumiem (konvencionālie, hibrīdie), kas ietekmē operacionālo un spēju plānošanu. Kodolieročiem šo diskusiju un izspēļu kontekstā ir bijusi pieaugoša un nozīmīga loma. Ņemot

vērā, ka Krievijas militārajā doktrīnā kodolieroči ir daļa no operacionālās pieejas, stiprinot Baltijas valstu atturēšanas un aizsardzības stāju, to iekļaušana gan NATO, gan ASV plānošanā un vēstījumu nodošanā ir kļuvusi par neatņemamu sastāvdaļu.

Esošajā mainīgajā starptautiskajā drošības vidē Baltijas valstu drošību ietekmē vairāki izaicinājumi no dažādiem virzieniem un dažādās dimensijās. Ņemot vērā ierobežotos Baltijas valstu resursus, aizsardzības spējas operacionāli militārajās vidēs, kā arī ģeogrāfisko novietojumu, sabiedroto ieguldījums Baltijas valstu drošības veicināšanā (potenciālā agresora atturēšanā) ir viens no galvenajiem priekšnosacījumiem Baltijas valstu spējai stāties pretim pastāvošajiem drošības izaicinājumiem. ASV gan Baltijas valstu neatkarības atgūšanas laikā, gan pēc tās ir bijis viens no galvenajiem atslēgas elementiem Baltijas valstu drošības veicināšanā (veicinot Latvijas, Lietuvas, Igaunijas iestāšanos NATO, ieguldot militāro spēju attīstībā, nosūtot militāros spēkus dažāda mēroga mācībās reģionā utt.). Mainoties starptautiskajai drošības videi un ASV politiskajai elitei, kā arī ASV sadarbībai ar starptautiskajiem aktoriem (galvenokārt Krieviju), ir mainījusies arī Baltijas valstu un ASV sadarbība drošības jomā. Šīs izmaiņas ir vērojamas ASV iesaistes apjomos un veidā, kas ir izpaudies gan ASV finansiālā atbalstā militāro spēju nodrošināšanā Baltijas valstīm, gan militāro spēku nepastāvīgā klātbūtnē reģionā. Pieaugot pastāvošās Krievijas elites agresīvajai retorikai, militāro spēju attīstībai un plašu militāro mācību īstenošanai Baltijas valstu pierobežā, kā arī ņemot vērā īstenoto Krievijas agresiju pret Gruziju 2008. un Ukrainu 2014. gadā, sabiedroto, it īpaši ASV, militārā klātbūtne ir tikusi uzskatīta par vienu no būtiskākajiem drošības un atturēšanas politikas elementiem Baltijas valstīs.

Pēc Krievijas agresijas Ukrainā, plaša mēroga mācību īstenošanas un Krievijas militāro vienību/spēju attīstības Baltijas valstu pierobežā NATO (sabiedroto) spēku klātbūtne alianses austrumu virzienā kļuva par darba kārtības jautājumu, kā rezultātā 2016. gadā NATO Varšavas samitā tika pieņemts lēmums par pastiprinātu ilgtermiņa alianses spēku klātbūtni Baltijas reģionā. Jau diskusijā par potenciālo valstu iesaisti NATO klātbūtnes nodrošināšanā gan Baltijas valstis, gan Polija bija ieinteresētas ASV militāro spēku uzņemšanā savas valsts teritorijā. Apzinoties pastāvošās Krievijas elites pieeju, kurā dominē spēka un varas izpausmes lielvaru cīņā, tieši ASV militārā klātbūtne tikusi uzskatīta par primāru nepieciešamību agresora atturēšanā un valsts aizsardzības nodrošināšanā. Šī uz vēsturiskiem notikumiem balstītā apziņa ir veicinājusi Baltijas valstu ārējās un drošības politikas veidotāju pozīciju, kura, attīstoties notikumiem drošības vidē, nav zaudējusi nozīmi. Ņemot vērā, ka visas trīs Baltijas valstis aizsardzības koncepcijās minējušas, ka sabiedroto iesaiste (galvenokārt militārā klātbūtne) ir priekšnosacījums drošības stiprināšanā, paredzams, ka Baltijas valstu aicinājums pēc ASV pastāvīgās militārās klātbūtnes kļūs arvien aktuālāks.

Nepieciešamības pēc pastiprinātas ASV klātbūtnes Baltijas valstīs kontekstā arī Baltijas valstu ārējās un drošības politikas veidotāju aicinājums pēc stingrākas sabiedroto (tai skaitā ASV) pozīcijas kodolieroču kontekstā gūst arvien lielāku aktualitāti, it īpaši ņemot vērā Krievijas agresīvo retoriku un (taktisko) kodolieroču izvietošanu tuvāk Baltijas valstu robežām (Baltkrievijā). Lai arī šo ieroču "pielietojums" primāri domāts ārpus Baltijas valstīm, to izvietošana vien kopā ar retoriku, kas to pavada, rada apdraudējuma izjūtu, kur, Baltijas valstu ārējās un drošības politikas veidotāju skatījumā, prasa "stingrāku" stāju, it īpaši no būtiskākā sabiedrotā. Turklāt tas ievērojami ietekmē arī to, kā NATO un ASV kā būtiskākajam stratēģiskajam partnerim būtu jāpielāgo militārā doktrīna, tai skaitā, pirmkārt, atturot (iekļaujot kodolpolitikas retoriku), otrkārt, aizstāvot Baltijas valstis pret pretinieku, kas ir kodolvara.

Līdz ar stratēģiskajiem satricinājumiem, ko radīja Krievijas Krimas aneksija, ASV fokuss starptautiskās drošības veicināšanā mainījās, jo īpaši attiecībā uz NATO un Baltijas valstīm. To vēl vairāk pastiprināja Krievijas uzsāktā plaša mēroga militāra karadarbība Ukrainā 2022. gada 24. februārī. ASV fokuss atgriezās Eiropā, apzinoties, ka drošības satricinājumi ietekmē starptautisko sistēmu, ko ASV ir vadījušas pēc Aukstā kara. Krievijas rīcība Ukrainā ir izraisījusi ASV un sabiedroto bažas par atgriešanos pie lielvaru sāncensības, kurā Krievija (īsā un vidējā termiņā) un Ķīna (ilgtermiņā) tiek uzskatītas par galvenajiem izaicinājumiem ASV un to sabiedroto drošībai. Tā rezultātā ASV ir arī oficiāli pārskatījušas savu drošības stratēģiju, lai prioritizētu šos divus potenciālos pretiniekus, nevis terorismu, kā tas bija pēc 2001. gada uzbrukumiem.

Šo lielvaru sāncensības kontekstā, it īpaši reaģējot uz Krievijas radītajiem apdraudējumiem, ASV drošības stratēģijā arvien lielāks akcents tiek likts uz kodolieroču lomu kopējās drošības nodrošināšanā. Lai arī ASV ir palielinājušas savu militāro klātbūtni šajā reģionā un strādājušas kopā ar Latviju, Lietuvu un Igauniju, lai uzlabotu to militāro spēju un sagatavotību, diskusija par kodolieroču izmantošanu, tai skaitā scenārijā, kas iekļautu agresiju pret Baltijas valstīm, ir aktualizējusies. Krievijas agresija Ukrainā ir apliecinājums ASV un to sabiedrotajiem, ka Krievijas pastāvošā politiskā elite ir grūti prognozējama, kas rada vēl lielāku nepieciešamību pēc sagatavotības un preventīvām stratēģijām, tai skaitā kodoldimensijā. Šīs un kopējo izaicinājumu kontekstā ASV redzējums uz starptautisko drošību NATO un Baltijas valstu kontekstā ir mainījies, lai atspoguļotu pieaugošo apdraudējumu no Krievijas un nepieciešamību pastiprināt aizsardzības un atturēšanas pasākumus.

Saspīlējumi un satricinājumi starptautiskajās attiecībās ietekmē valstu drošības politikas rāmējumus. ASV bija novērojama rāmējuma attīstība, jau sākot ar 2014. gada notikumiem, kad Krievija anektēja Krimu, vienlaicīgi tās retorikā izmantojot arvien agresīvākus vēstījumus, tai skaitā kodolretorikā. Kopš 2014. gada ASV ir vairākkārt veikts ASV kodolpolitikas stājas

pārskats (*Nuclear Posture Review – NPR*). Pārskati norāda uz kodolpolitikas rāmējuma attīstības dinamiku, kas ir atbilde uz starptautiskajā sistēmā radītajiem satricinājumiem.

ASV kodolpolitika nav monolīta. Tā veidojas no plaša spektra vērtībām, drošības apsvērumiem, vēsturiskiem naratīviem un starptautiskajām saistībām, kas kopā veido kompleksu un nepieciešamo ietvaru, lai risinātu ar kodoldrošību saistītas problēmas. Līdz ar to šis darbs atklāj, kā ASV kodolpolitikas rāmējums ir attīstījies no 2014. līdz 2024. gadam, ņemot vērā mainīgo ģeopolitisko dinamiku un NATO atturēšanas un aizsardzības stājas (*NATO deterrence and defence posture*) adaptācijas kontekstu. Kā tas iepriekš norādīts, 2014. gads ir atskaites punkts, jo ar Krievijas Krimas aneksiju 2014. gadā, kas vēlāk sekoja ar agresijas palielināšanos Ukrainā, pastiprinājās spriedze starptautiskajā arēnā, kas ir bijis katalizators arī tam, kā ASV skatās uz kodolieročiem, to attīstību, nepieciešamību un nozīmi, stiprinot nacionālās pozīcijas un atbalstot kopējos NATO centienus atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijā Baltijas valstīs. Krievijas radītie satricinājumi ietekmēja ASV politiku, kas izpaudās ārējo un drošības aģentu drošības politikas un kodolpolitikas rāmējumos. Darbā izmantota analīze līdz 2024. gada oktobra beigām, pirms novembra sākumā gaidāmajām prezidenta vēlēšanām ASV.

Lai arī šī darba laika posms ietver 2014.–2024. gadu, tā aktualitāte ir klātesoša arī pēdējo gadu (mēnešu) kontekstā, kas norāda uz potenciālu aktualitātes saglabāšanos arī ārpus pētāmā perioda. 2025. gada nogalē tika pārskatīta ASV drošības politikas stratēģija, kā arī veiktas izmaiņas kodolpolitikas vēstījumos. Veids, kā šos vēstījumus uztvēra gan Eiropā, gan arī tieši Baltijas valstīs, norāda, ka refleksija uz vēsturisko rāmējumu izpratni ļauj izprast, vai (ne)veiktās pārmaiņas ASV rāmējumā ir jauns drošības redzējums, kas potenciāli var likt pārskatīt arī sabiedroto drošības aprēķinus. Rāmējuma analīze vēsturiskā un citādo ASV prezidenta administrāciju kontekstā rada pamatu konsekventai sabiedroto rīcībpolitikai un redzējumam.

Šāds laika ietvars tiek pamatots ar to, ka līdz ar jaunām prezidenta vēlēšanām noslēdzas aktīva Dž. Baidena administrācijas rīcībpolitika un rāmējums. Tā kā izvēlētās pētījuma metodes – rāmēšanas analīzes – izejas punkts ir ārējās un drošības politikas aģentu pieņemtie dokumenti un publiski paustais, tad, mainoties administrācijām, potenciāli tiek ietekmēts arī pats rāmējums. Ar 2024. gadu noslēdzas Dž. Baidena administrācijas kodolpolitikas, NATO atturēšanas un aizsardzības adaptācijas un Baltijas valstu drošības izaicinājumu rāmējums. Desmitgade no 2014. līdz 2024. gadam ir piemērota un atbilstoša, jo rada pamatu analīzei par to, vai un kā dažādas administrācijas (līdz ar to mainīgi ārējās un drošības politikas aģenti) rāmē ASV politikas.

Līdz ar to šī darba **mērķis** ir analizēt ASV kodolpolitikas rāmējumu mainīgās NATO atturēšanas un aizsardzības stājas kontekstā, akcentējot Baltijas valstu gadījumu laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam. Pakārtoti izvirzītajam mērķim, darbā tiek akcentēti šādi **darba pamatjautājumi**:

1. Kādi ir dominējošie rāmējumi ASV kodolpolitikas veidošanā?
2. Kāda ir ASV kodolpolitikas rāmējuma attīstība NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā?
3. Kāda ir rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika konstruētās ASV kodolpolitikas kontekstā laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam?

Pētījuma problēmjautājumu struktūra veidota, balstoties uz secīgu analītisko loģiku, kas ietver identifikācijas, dinamikas un ietekmes dimensijas. Vispirms tiek identificēti dominējošie ASV kodolpolitikas rāmējumi dažādu administrāciju diskursā, kas ļauj noteikt analīzes konceptuālo pamatu. Otrkārt, tiek analizēta šo rāmējumu dinamika NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā, lai atklātu to transformāciju un savstarpējo mijiedarbību ar mainīgo drošības vidi. Treškārt, pētījums izvērtē rāmējuma ietekmi Baltijas drošības diskursā, īpaši pievēršoties atturēšanas ticamības uztverei reģionā. Šāda struktūra nodrošina konsekventu pāreju no diskursīvās konstrukcijas analīzes uz implikācijām.

Lai sasniegtu darba mērķi un rastu atbildes uz identificētajiem pamatjautājumiem, izvirzīti šādi **uzdevumi**:

1. Izstrādāt visaptverošu konstruktīvisma un atturēšanas koncepta sinerģijas teorētisko ietvaru.
2. Identificējot dominējošos ASV kodolpolitikas rāmējumus, analizēt tā ietvarā iekļautās pamatvērtības, drošības apsvērumus un vēsturiskos uzstādījumus.
3. Sniegt izvērtējumu par NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju pēc Krievijas agresijas Ukrainā 2014. gadā.
4. Izpētīt, kā mainījies un attīstījies ASV kodolpolitikas rāmējums un tā izpratne laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam, reaģējot uz Krievijas radītajiem drošības izaicinājumiem.
5. Izvērtēt, kā B. Obamas, D. Trampa un Dž. Baidena administrācijas kodolpolitikas aģenti ir rāmējuši Baltijas valstu drošību.
6. Izmantojot atturēšanas koncepta teorētiskās cēloņsakarības, sniegt atzinumu (secinājumu un rekomendāciju veidā) par ASV kodolpolitikas rāmējuma korelācijām starp NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju, Baltijas valstu nacionālajiem drošību stiprinošiem centieniem un ASV aģentu redzējumu.

7. Analizēt ASV kodolpolitikas rāmējuma interpretāciju un praktisko funkcionēšanu Baltijas drošības kontekstā, identificējot dominējošos naratīvus, uztveres atšķirības un spriedzes punktus starp dažādu līmeņu drošības politikas aģentiem.

Šajā pētījumā tiek izmantota teorētiskā pieeja, kas balstīta konstruktīvisma un atturēšanas koncepta sinerģijā. Konstruktīvisms ļauj saprast normas, idejas un identitātes lomu kodolpolitikā, kā arī to, kā tas ietekmē starptautisko attiecību dinamiku. Savukārt atturēšanas koncepts sniedz pamatu analīzei par to, kāda ir kodolieroču loma starptautiskajās attiecībās, atturot starptautiskos kodolaktorus no plašākas tiešas militāras konfrontācijas.

Darbs sniedz trīs galvenos teorētiskos pienesumus akadēmiskajām debatēm. Pirmkārt, tas integrē rāmējuma analīzi (izmantojot mākslīgā intelekta rīku) atturēšanas teorijā, parādot, ka atturēšanas ticamība ir ne tikai materiālu spēju, bet arī diskursīvu konstrukciju rezultāts. Otrkārt, tas konceptualizē paplašinātās atturēšanas uztveri kā dinamisku procesu, kurā rāmējums ietekmē sabiedroto drošības interpretācijas. Treškārt, tas empīriski demonstrē, ka ASV kodolpolitikas diskursīvā evolūcija pēc 2014. gada ir cieši saistīta ar NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju Austrumu flangā. Šos pienesumus teorētiski apkopo darbā piedāvātais rāmētās ticamības modelis.

Atturēšanas koncepts un konstruktīvisms starptautisko attiecību pētniecībā parasti tiek aplūkoti atsevišķi un dažādās teorētiskās paradigmās. Atturēšanas koncepts, kas parasti tiek skaidrots caur reālisma pieeju, ir galvenokārt balstīts uz racionālo pieņēmumu par valsts interešu maksimizāciju un fizisko drošību. Starptautisko attiecību teorijā atturēšana tika plaši izmantota kā svarīgs instruments Aukstā kara laikā, kad divas lielvaras – ASV un PSRS – mēģināja atturēt viena otru no abpusēji iznīcinoša kodoluzbrukuma (*Mutually Assured Destruction – turpmāk tekstā* MAD[1]). Tomēr, neskatoties uz Aukstā kara beigām, atturēšanas koncepts joprojām ir aktuāls mūsdienu starptautisko attiecību pētniecībā, it īpaši attiecībā uz kodolieroču valstīm un citiem stratēģiskajiem draudiem.

Tas ir pragmatisks un bieži vien militarizēts risinājums, kas balstīts uz ideju par spēku līdzsvaru, kurš mainās atkarībā no konkrētām ģeopolitiskajām un militārajām situācijām. No otras puses, konstruktīvisms starptautisko attiecību pētniecībā ir balstīts uz sociālās realitātes uztveri kā mainīgu un veidojamu procesu, uzskatot, ka starptautiskās sistēmas iezīmes un normas tiek konstruētas un pārkonstruētas caur sociālajām interakcijām. Konstruktīvisms pievērš uzmanību nevis tikai fiziskajai varai, bet arī idejām, normām un identitātēm, kas var ietekmēt valsts rīcību un interešu veidošanos.

[1] Doktrīna, kas balstās idejā, ka divi bruņoti pretinieki ar kodolieročiem, iesaistoties karadarbībā, rada apstākļus abpusējai iznīcībai. Ja viena puse uzbrūk, otra puse joprojām spēs atbildēt ar iznīcinošu pretuzbrukumu, neskatoties uz sākotnēji saņemtajiem postījumiem, – garantēta iznīcināšana padarītu pilnīgu kodolieroču izmantošanu abiem pretiniekiem pašnāvīgu.

Kombinējot atturēšanas konceptu ar konstruktīvisma teoriju, tiek piedāvāts risinājums konstruktīvisma kritikai – cēloņsakarību trūkums teorijas uzstādījumos. Konstruktīvisms tiek kritizēts par to, ka tā ir aprakstoša teorija par to, kā un kādā veidā notiek konstruēšana. Turklāt izejas punkti ir autora izpratne par, viņaprāt, pastāvošām cēloņsakarībām, kas ietekmē aktoru redzējumu. Līdz ar to tā ir subjektīva. Mazinot subjektivitātes risku, konstruktīvisma un atturēšanas koncepta sinerģija ļauj pētījumu ielikt pētniecības rāmjos, identificējot atturēšanas pieeju cēloņsakarības, kas ir pastāvošas, it īpaši kontekstā ar kodolpolitikas attīstību. Tāpat tas ļauj identificēt, kā ASV kodolpolitikas atturēšanas politikas un stratēģijas tiek izprastas un rāmētas. Tas ļauj skatīties uz atturēšanu ne tikai kā uz militāru stratēģiju, bet arī kā uz sociāli konstruētu koncepciju, kas ietver normas, vērtības, identitāti un starptautiskās attiecībās pieņemtās uzvedības formas caur ASV kodolpolitikas aģentu perspektīvu.

Šī darba kontekstā tas ļauj analizēt, kā ASV kodolpolitika un tajā iekļautās sociālās idejas un identitātes attiecībā uz kodolatturēšanu ir konstruētas. Respektīvi, konstruktīvisma un atturēšanas koncepta sinerģija dod jaunas perspektīvas un izpratni par atturēšanas politiku, jo tā var atklāt normu, vērtību un ideju lomu plašākā valsts kodolrāmējumā. Tas arī ļauj pētniekam saprast, kā pastāvošās sociālās struktūras ir saistītas ar konkrētu politikas rāmējumu. Šāda pieeja, kas apvieno abas paradigmas, var dot nozīmīgu ieguldījumu starptautisko attiecību teorijā un praksē, tādējādi to var uzskatīt par zinātnisko novitāti.

Konstruktīvismā tāpat kā jebkurā no lielajām starptautisko attiecību teorijām ir vairākas dimensijas un atzari, ko atbalsta noteikti skolas teorētiķi. Tāpat starptautisko attiecību pētniecībā pastāv vairāki konstruktīvisma iedalījumi. Šī darba kontekstā par pamatu tiek izvēlēts viens no konstruktīvisma pamatlicējiem Aleksandrs Vents (*Alexander Wendt*). Aleksandrs Vents analīzes priekšplānā izvirza aktora (viņa skatījumā, galvenokārt valsts) identitāti, tās konstruēšanos iepretim citiem starptautiskajiem spēlētājiem. Intersubjektivitāte, kas konstruktīvismā ir atskaites punkts identitātes, normu un vērtību veidošanā, A. Venta pieejā veidojas, aktoriem izprotot sevi iepretim citiem.

Starptautisko attiecību dinamika ir atkarīga no dalībvalstu uztveres par savstarpējām attiecībām un starptautiskās sistēmas raksturu. Pretēji citiem konstruktīvistiem, kuri raudzītos, kā izpratne par starptautiskajām normām kodolpolitikā ietekmē ASV rāmējumu, kā NATO pieņemtie principi un ASV redzējums par to nosaka kodolpolitikas rāmējumu, visbeidzot, kā līdzšinējās prakses attiecībās starp Baltijas valstīm un ASV, tā ietekmē ASV kodolpolitikas rāmējumu, A. Venta konstruktīvismā priekšplānā izvirzās kā idejas un intereses starptautiskajās attiecībās. Proti, analizēt ASV kodolpolitikas rāmējumu caur draudu izpratnes konstruēšanas perspektīvu. Priekšplānā izvirzās uzstādījums analizēt, kāds ir redzējums un konstrukcija attiecībā uz NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju un Baltijas valstu drošības

izaicinājumiem, un šīs konstrukcijas atspoguļojums ASV kodolpolitikas rāmējuma attīstības dinamikā.

Aleksandra Venta pieeja ir piemērotāka šī darba pamatjautājumu kontekstā, jo ir ciešākā saskarsmē ar atturēšanas konceptu, kas parādās Aleksandra Venta analīzē. Aleksandrs Vents norāda, ka drošības apsvērumu un atturēšanas izpratnē svarīgi ir, kādu nozīmi mēs piešķiram gan spējām, gan spēkiem. Proti, ir svarīgi, kā aktors konstruē apdraudējumu, kas veicina arī to, kāds būs viņa potenciālais drošības politikas rāmējums.

Starptautisko attiecību pētniecībā atturēšana tiek lietota divās savstarpēji saistītās nozīmēs – kā koncepts un kā teorija. Atturēšanas koncepts apzīmē pamatideju par to, kā viens aktors var ietekmēt cita aktora izvēli, radot pārliecību, ka agresijas izmaksas pārsniegs tās ieguvumus. Atturēšanas teorija savukārt ir pieņēmumu un cēloņsakarību kopums par to, kādos apstākļos un kādu mehānismu dēļ atturēšana izdodas vai neizdodas – piemēram, kā to ietekmē draudu ticamība, spēju un apņēmības signalizēšana, aktoru racionalitāte un uztvere. Šajā darbā abas nozīmes tiek nošķirtas, bet lietotas papildinoši. Atturēšanas teorija sniedz darbam cēloņsakarību pamatu, īpaši paplašinātās atturēšanas un ticamības izpratnē, savukārt atturēšanas koncepts kalpo kā analītiska kategorija, ar kuras palīdzību tiek identificēti un kodēti ASV kodolpolitikas rāmējumi. Tā kā darbs, sekojot A. Venta konstruktīvismam, primāri analizē nevis atturēšanas politikas efektivitāti, bet to, kā atturēšana tiek interpretēta un rāmēta, darbā tiek lietots apzīmējums "atturēšanas koncepts", savukārt atsauces uz "atturēšanas teoriju" attiecas uz tās pieņēmumiem un cēloņsakarību skaidrojumiem. Kā ASV rāmē kodolpolitiku, kā tiek uztverta atturēšana, kādi draudi tiek uztverti par "nopietniem/būtiskiem", kā vēsturiskā perspektīva ietekmē atturēšanas diskusijas, kādas idejas un politiku strāvojumi ietekmē atturēšanas rāmējumu, kā ASV atturēšanas konstrukts atšķiras no NATO, sabiedroto un pretinieku konstruktiem – šie un līdzīgi jautājumi ir šī darba fokusā. Vienlaikus darbs tiecas dot ieguldījumu arī pašā atturēšanas teorijā, piedāvājot rāmētās ticamības modeli paplašinātās atturēšanas analīzei.

Darba pamatfokusā ir jautājums par to, kā ASV kodolpolitika ir tikusi konstruēta un rāmēta politikas dokumentos un ASV ārējās un drošības politikas aģentu vēstījumos, īpaši Baltijas valstu drošības kontekstā. Visaptverošas atbildes izstrāde uz jautājumu, kādai būtu jābūt ASV kodolpolitikai un kādas konkrētas militārās aktivitātes būtu jāīsteno Baltijas valstīs, pārsniedz šā pētījuma uzdevumus. Vienlaikus izvēlētais pētnieciskais fokuss ļauj nonākt un formulēt autora vērtējumu par Baltijas valstu drošības stiprināšanas priekšnosacījumiem. Darba secinājumos šajā ziņā izcelta sabiedroto militārās klātbūtnes un mācību nozīme atturēšanas ticamības demonstrēšanā, konvencionālo spēju un kodolatturēšanas savstarpējā papildināmība, kā arī eskalācijas pārvaldības nozīme. Lai arī analīze atklāj arī atšķirības ASV un Baltijas valstu

amatpersonu interpretācijās par drošības garantiju ticamību, tādējādi norādot uz nepieciešamību savstarpēji saskaņot politiskos vēstījumus un to praktisko militāro nodrošinājumu.

Ņemot vērā intersubjektivitātes nozīmi konstruktīvismā, proti, "sevis" konstruēšanu iepretim "citiem", šajā darbā apzināti tiek izmantota pieeja Latviju, Lietuvu un Igauniju klasificēt kā vienotas Baltijas valstis. Gan sabiedrotie alianses kontekstā, gan arī pretinieks no militārās operācijas perspektīvas aplūko trīs valstis kā vienotu operacionālo teritoriju. Arī NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā runa ir par kopīgiem risinājumiem NATO Austrumu flangā, konkrētāk izdalot reģionus, kā, piemēram, Baltijas valstis. Arī apstiprinot jaunus reģionālos aizsardzības plānus, Baltijas valstis tiek iekļautas vienotā operacionālā teātrī.

Ņemot vērā teorētisko ietvaru un tā ontoloģiskos un epistemioloģiskos uzstādījumus, darbā izmantota kvalitatīvās pētījuma metodes – rāmēšanas analīze, gadījumu analīze, padziļinātās intervijas. Rāmēšanas analīze kā primārā šajā darbā ir noderīga metode, lai pētītu, kādi ir pastāvošie dominējošie ASV kodolpolitikas rāmējumi, kāda ir rāmējuma attīstības dinamika NATO atturēšanas un aizsardzības stājas kontekstā. Tā palīdz saprast, kā ASV kodolpolitikas aģenti konstruē kodolpolitiku, to analizējot caur "citi" izpratnes perspektīvu (šajā gadījumā Krievijas radītie drošības izaicinājumi). Rāmēšanas analīze palīdz izpētīt pamata (drošības) pieņēmumus, interešu sfēras, akcentus, ietekmes pušu un vēstījumu kartēšanu. Rāmēšanas analīzē ir būtiski pētniecības soļi. Šī darba kontekstā tiek lietota šāda rāmēšanas analīze:

- Rāmējuma definīcija un pielietojums darbā. Šajā darbā rāmējums tiek izprasts kā selektīvs interpretatīvs ietvars, kas strukturē drošības problēmu definēšanu, risinājumu piedāvājumu un attiecīgo politikas instrumentu leģitimāciju. Analītiski rāmējums tiek identificēts, balstoties uz atkārtotu naratīvu struktūru, konceptuālo uzsvaru un politisko signālu konsekvenci oficiālajos dokumentos, līderu runās un stratēģiskās komunikācijas praksē.
- Definēti pētniecības jautājumi. Kādi ir dominējošie rāmējumi ASV kodolpolitikas veidošanā? Kāda ir ASV kodolpolitikas rāmējuma attīstība NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā? Kāda ir rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika konstruētās ASV kodolpolitikas kontekstā laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam?
- Identificēti galvenie ASV kodolpolitikas rāmējuma aģenti. ASV prezidents, viceprezidents, valsts sekretārs, aizsardzības sekretārs, prezidenta drošības un ārpolitikas padomnieki Baraka Obamas, Donalda Trampa un Džo Baidena administrācijās.

- Avoti. Tiešas uzrunas, politikas dokumenti, identificēto aģentu preses relīzes un oficiāli paziņojumi, kas saistīti ar darba tematiku.
- Identificēti rāmējumi. To panākt, meklējot atkārtojošus atslēgvārdus, frāzes, metaforas, simbolus un vispārējus stāstus, kas veido jautājuma attēlojumu.
- Izmantotā rāmēšanas analīzes ierīce. *Ivory Mind*,[2] kas ļauj rāmēt, klasificēt, kartēt tekstus un vēstījumus.
- Rāmēšanas elementi. Identificētie rāmējumi iedalīti sastāvdaļās. Identificētas katra rāmējuma pamatidejas, vērtības un pieņēmumi. Ņemti vērā aģentu mērķi, intereses un identitātes, kas var ietekmēt viņu rāmējuma pozicionējumu.
- Rāmējumu salīdzināšana. Salīdzināti un kontrastēti rāmējumi (tai skaitā starp dažādām ASV administrācijām), ko konstruē ASV kodolpolitikas rāmējuma aģenti, kas ļauj izdarīt secinājumus par pastāvošajām atšķirīgajām perspektīvām un identitātēm. Meklējot konverģences un diverģences jomas starp rāmējumiem, kā arī varas dinamikas, kas var ietekmēt noteiktu rāmējumu dominēšanu vai marginalizāciju.
- Secinājumi. Pamatojoties uz analīzi, izdarīt secinājumus par aģentu rāmējumu cēloņsakarībām, tās balstot atturēšanas koncepta pieejā NATO atturēšanas un aizsardzības stājas kontekstā un Baltijas valstu drošības izaicinājumu gadījuma analīzē. Līdz ar to veikti secinājumi par ASV kodolpolitikas identitāšu attīstības dinamiku.

Papildus iepriekš minētajai konstruktīvisma kritikai starp starptautisko attiecību pētniekiem vēl viena slēpjas argumentācijā, ka pētniekam ārpus pētāmā jautājuma diskursa ir grūti (vai pat neiespējami) izprast, kā konkrētā politika tiek konstruēta. Jānorāda, ka šī darba izstrādes procesā darba autors ir uzturējies nepilnu gadu ASV, kur, tiekoties ar drošības veidotājiem un pētniekiem, šķetinājis ASV kodolpolitikas veidošanās procesu, vēsturiskos un pastāvošos naratīvus, pamatjautājumus un uzstādījumus, tai skaitā izprotot NATO adaptācijas procesu un Baltijas valstu lomu kopējā ASV kodolpolitikas attīstībā un scenārijos. Attiecīgi arī veiktas 23 padziļinātās intervijas (pilns saraksts ar intervētajiem atrodams šī darba 3. pielikumā) ar ASV kodolpolitikas lietpratējiem un veidotājiem, kuri praktiski izstrādājuši un bijuši iesaistīti ASV kodolpolitikas stratēģisko dokumentu veidošanā, pozīcijas rāmējumā un attīstībā. Intervējamie izvēlēti pēc šādiem principiem: to profesionālā pieredze, piederība vai sasaiste ar definētajiem kodolpolitikas aģentiem, kā arī viņu ietekme uz ASV kodolpolitikas rāmējumu.

[2] https://www.ivorymind.com

Padziļinātās intevijas ir būtiskas, nevis lai identificētu, kāds ir rāmējums, bet lai stiprinātu autora izpratni par ASV kodolpolitikas aģentu redzējumu, rāmējumā paustajiem aspektiem, klasificētajiem apdraudējumiem. Respektīvi, tas mazina risku nepilnvērtīgi izprast konkrēto sociālo konstruktu, to balstot autora līdzšinējā pārliecībā, ko ietekmējusi gan atrašanās Baltijas valstīs, gan līdzšinējā profesionālā pieredze (Aizsardzības ministrijā un diplomātiskajā dienestā NATO). Intervijas tika būvētas tā, lai rastu atbildes uz to, kā tiek veidots ASV kodolpolitikas rāmējums, kādas ir būtiskākās ietekmes puses, kā tiek klasificēta Krievija un tās radītie izaicinājumi, kā tiek aplūkota NATO atturēšanas un aizsardzības adaptācijas stāja, kāda loma ir ASV kodolpolitikai plašākā nacionālā drošības stratēģijā, kā mainījies ASV kodolpolitikas konstrukts dažādu ASV administrāciju nogriežņos. Tāpat intervijas redzējuma nostiprināšanai veiktas ar Baltijas valstu drošības politikas veidotājiem.

Daļa intervēto pētījuma dalībnieku ir anonimizēti, bet daļai ir atklāta identitāte. Šāda pieeja izmantota, lai a) gūtu pēc iespējas plašāku ar darba aktualitāti saistītu respondentu iesaisti, b) ņemot vērā jautājuma sensitivitāti, daļa intervējamo izvēlējās palikt anonimizēti, tādējādi spējot sniegt izvērstākas un atklātākas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem. Pirms katras intervijas tika gūts apstiprinājums, vai pētījuma dalībnieki piekrīt kļūt par daļu no promocijas darba un vai var tieši atsaukties uz sniegtajām atbildēm. Plašs padziļināto interviju klāsts šī darba kontekstā tiek uzskatīts par papildu pievienoto darba vērtību.

Interakcija ar respondentiem iedalāma divās daļās: 1) padziļināta inervija un 2) strukturētas anketas. Ņemot vērā, ka darba gaitā nostiprinājās nepieciešamība izprast, kāda ir rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika konstruētās ASV kodolpolitikas kontekstā laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam, strukturētas anketas ļāva papildināt oficiālā diskursa un tajā esošo rāmēto naratīvu analīzi ar jomas zinātājiem, ekspertiem un pārstāvjiem. Detalizētāks metodoloģiskais ietvars aprakstīts šī darba 4. nodaļā.

Darbā tiek atsevišķi veikta Baltijas valstu gadījuma analīze. Tā ir būtiska, lai izprastu ASV kodolpolitikas rāmējumu gradāciju, proti, kāds ir Baltijas valstu un NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas rāmējums attiecībās. Priekšplānā tiek izvirzīts jautājums, kā tiek rāmēti Baltijas valstu pastāvošie drošības izaicinājumi, ko nosaka Krievijas aktivitātēs un (nepilnvērtīgā) NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācija ASV kodolpolitikas aģentu redzējumā. Izprotot rāmējumu, ir iespējams izdarīt secinājumus par Baltijas valstu lomu un vietu plašākā ASV diskursā, cik noturīgs ir Baltijas valstu rāmējums, kā arī cik "satricināms" ir Baltijas valstu rāmējums pret mainīgo drošības vidi. Līdz ar to secinājumu sadaļā tiks piedāvātas arī autora rekomendācijas Baltijas valstu ārējās un drošības politikas aģentiem, ietverot analīzi par Baltijas valstu rāmējumu cēloņsakarībām. Tas var dot papildu izpratni, lai

nodrošinātu efektīvu atturēšanu un aizsardzību pret Krievijas potenciālo agresiju, vienlaikus veicinot globālo drošību un stabilitāti.

Šī darba teorētiskā ietvara un izvēlētās metodes kontekstā nepieciešams identificēt rāmēšanas un konstruēšanas iedalījumu. Ar konstruēšanu tiek saprasts process, kurā starptautiskās drošības realitātei, aktoriem un to savstarpējām attiecībām tiek piešķirta nozīme, balstoties uz politikas veidotāju idejām, identitātēm, priekšstatiem un interpretācijām. Tādējādi netiek apgalvots, ka, piemēram, Baltijas valstis vai pastāvošie drošības draudi paši par sevi ir sociāli konstruēti; sociāli konstruēta ir ASV drošības politikas aģentu izpratne par šo aktoru lomu, nozīmi un vietu starptautiskajā drošības vidē. Savukārt ar rāmēšanu tiek saprasts konkrēts process, ar kura palīdzību šī konstruētā izpratne tiek strukturēta un komunicēta, – noteikti drošības realitātes elementi tiek izcelti, tiem tiek piešķirta konkrēta nozīme, tie tiek saistīti ar noteiktiem draudiem, vērtībām un politikas risinājumiem. Līdz ar to konstruēšana darbā raksturo plašāku nozīmju un identitāšu veidošanās procesu, savukārt rāmēšana ir analītiski identificējama šīs konstrukcijas izpausme politikas dokumentos, publiskajos paziņojumos un ASV kodolpolitikas aģentu vēstījumos.

Pētījuma teorētiskā nozīme. Darbs sniedz ieguldījumu atturēšanas teorijā un konstruktīvisma pieejā starptautiskajās attiecībās. Pirmkārt, tas apvieno A. Venta konstruktīvismu, atturēšanas koncepta cēloņsakarības un rāmēšanas analīzi vienotā analītiskā ietvarā, tādējādi mazinot konstruktīvismam pārmesto cēloņsakarību trūkumu. Otrkārt, darbā piedāvāts rāmētās ticamības modelis (1.2.3. apakšnodaļa), kas paplašinātās atturēšanas ticamību skaidro kā aizstāvja, aizsargājamā un pretinieka savstarpēju interpretāciju rezultātu un papildina klasiskās paplašinātās atturēšanas pieejas ar diskursīvo dimensiju. Treškārt, darbs pozicionējams atturēšanas teorijas "ceturtā viļņa" konstruktīvistiskajā atzarā un empīriski parāda, kā atturēšanas ticamība tiek veidota un uzturēta politiskajā komunikācijā.

Pētījuma metodoloģiskā nozīme. Darbā rāmēšanas analīze tiek lietota kodolpolitikas pētniecībā, apvienojot politikas dokumentu un drošības politikas aģentu vēstījumu kodēšanu ar mākslīgā intelekta teksta analīzes rīku un padziļinātām intervijām. Šāda dokumentu un interviju datu triangulācija ļauj nošķirt oficiāli deklarēto rāmējumu no tā interpretācijas praksē, un to var izmantot arī citu valstu drošības politikas pētījumos.

Pētījuma praktiskā nozīme. Darba rezultāti ir izmantojami Latvijas un pārējo Baltijas valstu ārējās un drošības politikas veidotājiem. Pirmkārt, darbs parāda, ka Baltijas valstis ASV kodolpolitikas diskursā tiek nosauktas reti un to drošība ar ASV kodolgarantiju tiek sasaistīta galvenokārt caur NATO saistībām un sabiedroto klātbūtni reģionā; tas nozīmē, ka sabiedroto klātbūtnes saglabāšana un stiprināšana ir arī kodolatturēšanas ticamības jautājums. Otrkārt, darbs atklāj atšķirības ASV un Baltijas valstu amatpersonu interpretācijās par drošības garantiju

ticamību, kas norāda uz nepieciešamību saskaņot politiskos vēstījumus un to praktisko militāro nodrošinājumu. Treškārt, darba atziņas var izmantot, gatavojot Baltijas valstu pozīcijas NATO kodolpolitikas diskusijās, tostarp Kodolplānošanas grupā, un stratēģiskajā komunikācijā par atturēšanu.

Pienesums politikas zinātnes starptautiskās politikas apakšnozarei. Darbs papildina starptautiskās politikas pētniecību ar sistemātisku analīzi par to, kā ASV kodolpolitikas rāmējums attīstījās trīs prezidentu administrāciju laikā (2014–2024) un kā tas sasaistās ar NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju un mazo sabiedroto drošību. Tas paplašina izpratni par paplašinātās atturēšanas funkcionēšanu attiecībās starp lielvaru un maziem sabiedrotajiem un piedāvā analītisku ietvaru, ko var piemērot arī citiem gadījumiem, piemēram, ASV drošības garantijām Japānai un Dienvidkorejai.

1. Konstruktīvisma un atturēšanas koncepta sinerģija

Šajā darbā konstruktīvisms tiek izmantots kā teorētiskais pamats, jo tas pievērš uzmanību jautājumiem, ko citas teorijas neaptver. Konstruktīvisma ontoloģiskā pieeja uzsver, ka valstis un to īpašības nepastāv neatkarīgi no cilvēku izpratnes un interpretācijām. Valstu identitāte un rīcība nav *a priori* noteiktas, bet tiek veidotas, balstoties uz politisko līderu interpretācijām par citiem starptautiskajiem aktoriem. Šis konstruktīvisma aspekts padara to par piemērotu šī darba teorētisko ietvaru, jo tas ļauj analizēt Baltijas valstu vietu ASV kodolpolitikas drošības diskursā, īpaši pēc Krievijas agresijas Ukrainā. Darbā tiek pieņemts, ka ASV drošības politikas lēmumu pieņēmēji veido uztveri par Baltijas valstīm un citiem starptautiskajiem aktoriem, šādi ietekmējot arī ASV kodolpolitikas un NATO atturēšanas politikas formulēšanu.

Konstruktīvisms ietver vairākus virzienus, bet šī darba teorētiskajā ietvarā tiek izmantots Aleksandra Venta konstruktīvisms, kas akcentē sociālās realitātes un kopīgo uzskatu lomu valstu uzvedības veidošanā. Viņa teiciens "anarhija ir tas, ko valstis no tās izveido" norāda, ka anarhija pati par sevi nenosaka draudu uztveri vai rīcību; to veido valstu interpretācijas, kas balstītas sociālajos un vēsturiskajos faktoros. A. Venta pieeja ir īpaši piemērota šajā kontekstā, jo uzsver, kā idejas un kopīgās intereses veido ASV kodolpolitikas rāmējumu, draudu novērtējumu un attieksmi pret NATO un Baltijas valstīm. Citu konstruktīvistu pieejas vairāk akcentētu, kā starptautiskās normas ietekmē kodolpolitikas rāmējumu, taču šī darba uzmanības centrā ir A. Venta uzsvars uz starptautisko notikumu un to radīto drošības izaicinājumu ietekmi uz sociāli konstruētām ASV drošības politikām.

Atturēšanas koncepts ir būtiska stratēģiska pieeja starptautiskajās attiecībās, kas kalpo, lai atturētu potenciālos agresorus, izmantojot ticamus draudus un paredzamās sekas. Šī darba analīze atklāj, lai arī kodolieroču atturēšanas stratēģijas izskatās racionālas, to efektivitāti bieži apdraud draudi un situācijas, kas veicina plašu nenoteiktību. Šajā kontekstā atturēšanas īstenošana kļūst sarežģītāka un lēmumu pieņēmēji var nonākt pie secinājumiem, kas neatbilst loģiskajai racionālajai domāšanai.

Rāmēšanas analīze šajā kontekstā ir nozīmīgs pētniecības un militāro aprēķinu instruments, jo tā palīdz izprast draudu uztveri un agresora nodomus. Tādēļ svarīgi ir analizēt, kā dalībvalstis uztver draudus un kā šī uztvere ietekmē stratēģiskos lēmumus. Rāmēšanas analīze ļauj atklāt, kā katras valsts lēmumu pieņēmēji uztver potenciālos draudus un kā tas ietekmē to rīcību, ņemot vērā sociālos un identitātes aspektus. Rāmēšanas analīze ir noderīgs metodoloģisks instruments, kas palīdz izprast, kā konstruktīvismā uzsvērtās idejas un identitātes tiek veidotas un uzturētas starptautiskajā politikā. Šī analīze ļauj pētniekiem detalizēti pētīt, kā valstu politiskie līderi un starptautiskās organizācijas rāmē komunikāciju par

konkrētiem notikumiem, draudiem vai problēmām. Izmantojot rāmēšanas analīzi, iespējams noteikt, kuri starptautisko jautājumu aspekti tiek īpaši izcelti un kuri – ignorēti, tādējādi radot noteiktu sabiedrisko un starptautisko uztveri. Šis metodoloģiskais instruments ir nozīmīgs, jo tas ļauj saprast, kāpēc noteiktas politikas tiek akceptētas, bet citas noraidītas.

Apvienojot konstruktīvismu ar rāmēšanas analīzi, ir iespējams izskaidrot valstu reakciju uz draudiem un to, kā tās konstruē savu identitāti un attiecības ar citiem starptautiskajiem aktoriem. Šī pieeja arī ļauj sekot identitāšu pārmaiņām laika gaitā, kas ir īpaši svarīgi, analizējot ASV kodolpolitikas attīstību NATO atturēšanas un aizsardzības pielāgošanas kontekstā. Kodolpolitika ir joma, kurā valstu identitātes un rāmējumi bieži nosaka stratēģiskos lēmumus un reakcijas. Kopš Krievijas īstenotās Krimas aneksijas 2014. gadā un tās agresijas pret Ukrainu 2022. gadā ASV kodolpolitikas diskurss ir būtiski mainījies un NATO atturēšanas un aizsardzības pielāgošana ir kļuvusi par nozīmīgu ASV drošības stratēģijas daļu. Šī pieeja palīdz izprast, ka izmaiņas ASV kodolpolitikā ir balstītas ne tikai uz objektīviem militāriem draudiem, bet arī uz to, kā ASV un to sabiedrotie uztver Krievijas draudus un kā tie tiek veidoti idejiskajā un politiskajā diskursā. Rāmēšanas analīze ļauj izpētīt, kā ASV kodolatturēšanas politika tiek uztverta dažādās starptautiskajās auditorijās, piemēram, Baltijas valstīs, un vai tā tiek uzskatīta par pietiekamu reģionālās drošības nodrošināšanai.

Konstruktīvisma un rāmēšanas analīzes apvienojums nodrošina teorētisko un metodoloģisko ietvaru, kas palīdz izprast ne vien valstu ārpolitikas veidošanas procesu, bet arī to, kā politiskie līderi uztur sabiedrisko atbalstu savai drošības politikai. Šis integrētais modelis ir īpaši noderīgs, analizējot kodolpolitikas un drošības stratēģijas, jo tas atklāj, kā līderi veido savu valstu lomu starptautiskajā sistēmā un kā rāmējumi ietekmē lēmumu pieņemšanas procesus un starptautiskās attiecības.

Balstoties uz A. Venta konstruktīvismu un rāmēšanas analīzi, darbā piedāvāts rāmētās ticamības modelis (1.2.3. apakšnodaļa), kas paplašinātās atturēšanas ticamību skaidro kā trīs aktoru – aizstāvja, aizsargājamā un pretinieka – savstarpēju interpretāciju rezultātu un papildina klasiskos ticamības nosacījumus (spējas un apņēmību) ar diskursīvo dimensiju. Modelis balstās uz trim pieņēmumiem. Saskaņotības pieņēmums paredz, ka ticamība ir augstāka, ja aizstāvja kodolpolitikas rāmējums ir saskaņots ar tā konvencionālajiem signāliem – spēku klātbūtni, mācībām un infrastruktūru. Interpretācijas plaisas pieņēmums paredz, ka atšķirības starp aizstāvja rāmējumu un aizsargājamās valsts interpretāciju rada ticamības plaisu, ko aizsargājamā valsts cenšas mazināt, pieprasot papildu apliecinājumus, piemēram, pastāvīgu klātbūtni. Rāmējuma enkura pieņēmums paredz, ka gadījumā, ja reģions aizstāvja kodoldiskursā parādās netieši, vispārīgo kodolgarantiju ar to sasaista konvencionālā klātbūtne un alianses institucionālās saistības.

2. Dominējošie ASV kodolpolitikas rāmējumi drošības politikas attīstības kontekstā

ASV nacionālās drošības stratēģijas rāmējumi ir attīstījušies laika gaitā, iekļaujot kodolpolitiku kā neatņemamu daļu no kopējās drošības stratēģijas. Kopš 20. gadsimta 80. gadiem līdz Aukstā kara beigām nacionālajā drošības stratēģijā dominēja PSRS, bet 2000. gadu sākumā aktuāli kļuva izaicinājumi Irākā un Afganistānā. Donalda Trampa administrācijas laikā līdz 2022. gadam izvirzījās Ķīnas un Krievijas radītie izaicinājumi, un pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī Krievija atkal kļuva par būtisku apdraudējumu, liekot ASV koncentrēties uz Eiropas drošību. Pētot ASV drošības politikas diskursu, ir redzams, ka temati un uzstādījumi ir ievērojami mainījušies. Aukstā kara laikā dominēja atturēšana, savukārt 2000. gadu sākumā terorisms kļuva par galveno drošības izaicinājumu. 2010. gadā atkal izvirzījās atturēšana un lielvaru cīņas, ko ietekmēja Krievijas un Ķīnas ambīcijas.

2.1. tabula

ASV kodolpolitikas rāmējums (apraksts un izpausme)

Kodolpolitikas rāmējums	Apraksts	Izpausme
1. Atturēšana pret lielvaru draudiem	Kodolieroču izmantošana, lai atbildētu uz lielvaru (PSRS, Krievija, Ķīna) radītiem izaicinājumiem	MAD mantojums, "pirmā trieciena" aprēķins
2. Paplašinātā atturēšana	ASV aizsargā ne tikai savu teritoriju, bet arī sabiedrotos, īpaši NATO dalībvalstis	Stratēģiskā "kodolieroču dalīšanās" ar aliansi
3. Atbilde uz jauniem draudiem	Kodolpolitikā iekļauta modernizācija, reaģējot uz jauniem kodolspēku izaicinājumiem un modernizāciju	Kodolatbruņošanās centieni, sankcijas pret aktoriem
4. Abpusējais izdevīgums	*Win-win* meklējumi ar lielvarām (Krievija, Ķīna).	*START* un *New START* līgumi
5. Konvencionālās dimensijas stiprināšana	Kodolieroču nozīmes pieaugums pēc Krievijas agresijas Ukrainā, kodolieroču kā atturēšanas līdzekļa izmantošana	Taktisko un stratēģisko kodolieroču attīstība, mazinoties bruņojuma kontrolei

Avots: autora veidota tabula.

ASV kodolpolitika ir sarežģīts dinamiskas sistēmas rezultāts, kas atspoguļo vēsturiskos naratīvus un mūsdienu drošības izaicinājumus. Kodolieroču loma ir izšķiroša attiecībā uz ASV stratēģisko interešu nodrošināšanu, sabiedroto aizsardzību un stabilitātes uzturēšanu globālajā vidē. Izaicinājumi, ar kuriem ASV saskaras, prasa pastāvīgu pielāgošanos un stratēģisku domāšanu, lai saglabātu kodolieroču lomu kā drošības garantiju. ASV kodolpolitikas rāmējums balstās uz vairākiem galvenajiem principiem, tostarp atturēšanu pret lielvaru draudiem, kur

kodolieroču esamība tiek pamatota ar izaicinājumiem no Krievijas un Ķīnas puses. Stratēģiskā triāde, kas ietver sauszemes raķetes, kodolzemūdenes un stratēģiskos bumbvedējus, kalpo, lai nodrošinātu ASV spēju reaģēt uz potenciāliem uzbrukumiem un saglabāt stabilitāti. Paplašinātā atturēšana ir būtiska, jo tā nodrošina ASV aizsardzību ne tikai savā teritorijā, bet arī sabiedrotajiem, īpaši NATO valstīm, tādējādi stiprinot alianses un drošības garantijas.

Vēsturiskie naratīvi kā Aukstā kara mantojums un pēckara kodolatbruņošanās centieni ir veidojuši ASV kodolpolitikas rāmējumu. Aukstā kara laikā attiecības tika veidotas ap MAD doktrīnu, kas kalpoja, lai novērstu tiešu militāru konfliktu starp lielvarām. Pēckara kodolatbruņošanās rāmēšana balstījās idejā, ka kodolieroču samazināšana var veicināt starptautisko drošību un uzticību, kas bija redzama līgumos, piemēram, *START* un *New START*. Tomēr Krievijas agresija Ukrainā kopš 2014. gada ir mainījusi drošības arhitektūru, radot jaunas neskaidrības un stratēģiskos izaicinājumus. Līdz ar to atgriežot ASV kodolpolitikas rāmējumā paplašināto kodolatturēšanu alianses drošības stiprināšanas kontekstā, kā arī konvencionālās un kodolpolitikas sinerģijas akcentēšanā.

3. ASV kodolpolitikas rāmējums NATO atturēšanas adaptācijas kontekstā

ASV drošības politika NATO atturēšanas un aizsardzības pielāgošanās kontekstā ievērojami mainījās pēc Krievijas agresijas 2014. un vēlāk 2022. gadā, kad Krievija sāka pilna mēroga iebrukumu Ukrainā. Pēc Krimas aneksijas ASV koncentrējās uz NATO Austrumu flanga stiprināšanu, palielinot savu militāro klātbūtni Baltijas valstīs un Polijā. Šajā periodā NATO ieviesa eFP (*Enhanced Forward Presence*), kas ar rotācijas spēku palīdzību nostiprināja reģionālo aizsardzību pret iespējamu Krievijas agresiju. Papildinot šo politiku, ASV kodolatturēšanas spējas kļuva par galveno līdzekli, lai atturētu Krieviju no uzbrukumiem. Dažādas ASV administrācijas izmantoja atšķirīgas pieejas atturēšanas plaisas mazināšanai.

Baraka Obamas administrācija pēc 2014. gada izstrādāja ātras un efektīvas reakcijas politiku uz Krievijas agresiju. Tika akcentēta NATO kolektīvās drošības garantēšana, biežāk organizētas militārās mācības un stiprināta Eiropas aizsardzības infrastruktūra. Tika arī palīdzēts Eiropas sabiedrotajiem stiprināt savas aizsardzības spējas, lai gan to draudu izpratne līdz 2022. gadam neatbilda Baltijas valstu un ASV līmenim. Savukārt Donalda Trampa administrācija uzsvēra sabiedroto nepieciešamību palielināt aizsardzības izdevumus, akcentējot, ka Eiropas valstīm, tostarp Baltijas valstīm, jābūt spējīgām pašām stiprināt savas aizsardzības spējas, tādējādi nostiprinot kopējo atturēšanas sistēmu. Tramps bieži kritizēja Eiropas sabiedrotos par nepietiekamiem ieguldījumiem kolektīvajā aizsardzībā un aicināja uz līdzvērtīgu sadarbību.

Kaut arī tika akcentēts sabiedroto nacionālais ieguldījums, kodolatturēšanas politika netika atstāta novārtā – kodolspēku modernizācija palika aktuāla. Džo Baidena administrācija, reaģējot uz 2022. gada pilna mēroga Krievijas iebrukumu Ukrainā, lielu uzmanību pievērsa transatlantiskās sadarbības atjaunošanai un spēju stiprināšanai pret vairākiem globāliem draudiem. Tika sniegta palīdzība Ukrainai militārās aizsardzības jomā, lai tā spētu stāties pretī Krievijas agresijai. Baidena politika atbalstīja arī Izraēlas centienus aizsargāties pret teroristiskajiem grupējumiem un risināja drošības izaicinājumus, ko rada Ķīna. ASV palielināja investīcijas kodolspēku modernizācijā un paplašināja kodolspēku klātbūtni Eiropā, lai nodrošinātu, ka ASV kodolieroči saglabā uzticamību gan kā atturēšanas līdzeklis pret Krieviju, gan pret citiem potenciāliem draudiem, piemēram, Ķīnu. Kodolieroči, kuru nozīme pēc Aukstā kara samazinājās, atguva centrālo lomu kā būtisks atturēšanas instruments pret Krievijas radītajiem draudiem. NATO arvien vairāk apzinājās, ka Krievija, izstrādājot savas militārās stratēģijas, saista konvencionālos ieročus ar kodolieročiem, kas lika aliansei un kodolvalstīm pārvērtēt kodolieroču lomu NATO militārajā doktrīnā.

Šī "kodolieroču renesanse" NATO stratēģijā nozīmēja pievēršanos kodolieročiem ne tikai kā pēdējam aizsardzības līdzeklim, bet arī kā spēcīgam atturošam faktoram, lai novērstu iespējamu Krievijas uzbrukumu. Krievijas agresīvā kodolretorika un taktisko kodolieroču izmantošanas draudi pamudināja NATO un ASV stiprināt kodolieroču dalīšanas politiku, kas ļauj ne-kodolvalstīm piedalīties kodolieroču plānošanā un operatīvajā vadībā. Tika uzlaboti arī kodolieroču sarunu formāti, un kodolieroču tēma kļuva par nozīmīgu elementu kara scenāriju izspēlēs, sūtot signālu potenciālajam agresoram.

ASV investīcijas kodoltriādē – sauszemes raķešu, kodolzemūdeņu un stratēģisko bumbvedēju modernizēšanā – kļuva par būtisku faktoru ASV kodolspēka uzturēšanai un NATO kolektīvās drošības stiprināšanai. Kodolieroču dalīšanas prakse, kas ļauj Eiropas sabiedrotajiem iesaistīties kodolieroču operatīvajā vadībā, saglabājās kā veids, kā nodrošināt sabiedroto uzticību atturēšanas politikai un garantēt drošību īpaši Baltijas un Austrumeiropas reģionos. Tā kā Krievija izvietoja taktiskos kodolieročus Baltkrievijā, NATO atzina nepieciešamību saglabāt spēcīgas kodolatturēšanas spējas. ASV politika kļuva par kodolu NATO adaptācijai pret Krievijas draudiem, lai atturētu Krieviju no kalkulētas agresijas un saglabātu reģionālo drošību. Tomēr, neskatoties uz NATO kodolieroču rāmējuma izteiktību, tās vēstījumi galvenokārt bija uz deeskalāciju vērsti un reaģējoši.

Rāmēšanas analīze atklāj, ka katras administrācijas pieeja atšķiras, atspoguļojot gan stratēģiskās konkurences, gan kodolatturēšanas un ieroču kontroles prasības. Piemēram, Obamas un Baidena administrācijas pievērsās kodolgalviņu samazināšanai, kamēr Trampa administrācija uzsvēra militārās pozīcijas stiprināšanu, atbildot uz iespējamu pirmā uzbrukuma draudu. Visās trijās administrācijās Krievija tiek pozicionēta kā agresīvs un destabilizējošs spēks, kas apdraud ASV intereses un globālo drošību. Obamas administrācijas laikā Krievija tika raksturota kā būtisks drauds starptautiskajai kārtībai, uzsverot nepieciešamību pēc spēcīgas Amerikas līderības, kā arī kodolieroču izplatības novēršanas un stratēģiskās stabilitātes. Trampa administrācija pievērsās nacionālistiskai pieejai, izceļot Krievijas vēlmi vājināt ASV ietekmi un šķelt tās sabiedrotos, un rāmēja Krieviju kā galveno pretinieku ar militāru spēku un kodolspējām. Baidena administrācija uzsvēra Krieviju kā tiešu draudu brīvai un atvērtai starptautiskajai sistēmai, īpaši pēc tās iebrukuma Ukrainā, izceļot NATO kolektīvās aizsardzības lomu un sabiedroto sadarbību, lai novērstu apdraudējumu, ko rada Krievijas darbības starptautiskās drošības sistēmā.

4. ASV kodolpolitikas aģentu rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika prezidentu administrāciju nogriežņos (2014–2024)

ASV drošības politikā Krievijas rāmējums ir bijis mainīgs un atšķirīgs. Katra prezidenta administrācija citādi rāmējusi gan apdraudējumus, gan Baltijas valstu izaicinājumus, gan arī to sasaisti ar ASV kodolpolitiku. Piemēram, B. Obamas administrācija arī kodolpolitikas rāmējumā koncentrējās uz diplomātiskām vērtībām un sadarbību ar NATO, esot piesardzīgāka attiecībā uz kodolpolitikas eskalāciju. D. Trampa laikā ASV kodolpolitikas rāmējums kā plašāks drošības politikas konstrukts visas administrācijas laikā bija mainīgs. Šis rāmējums nebija viennozīmīgs, un tajā ietilpa signāli ar pretējām konotācijām un sentimentu gan attiecībā uz sabiedrotajiem, gan attiecībā uz pretinieku. Pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā Džo Baidena administrācija izteikti rāmēja Krieviju kā tūlītēju apdraudējumu brīvai un atvērtai starptautiskajai sistēmai, aicinot uz kolektīvu atbildi un atbalstu Ukrainai.

Spēka demonstrācija, kas var izpausties gan lielos militāros manevros, gan pastāvīgā sabiedroto spēku klātbūtnē, ir spēcīgs signāls agresoram par nopietnu aizsardzības plānošanu. Savukārt, ja pozīcijas tiek vājinātas vai samazinātas, Krievija to uztver kā vājuma izpausmi, kuru izmantot savās interesēs. Izteikti Džo Baidena administrācijas rāmējumā ir parādījušies skaidri signāli iespējamai situācijai, kurā Krievija pielietotu kodolieročus. Rāmējums ietver gan militārās mācības, gan taktisko kodolieroču attīstību, kā arī pozīciju, ka kodolieroču izmantošana, tostarp ierobežotos konfliktos kā Baltijas valstīs, radītu nopietnas un katastrofālas sekas.

Kopumā it īpaši 4.2. apakšnodaļas analīze ļauj secināt, ka Baltijas valstu drošības izaicinājumu rāmējums ASV kodolpolitikas kontekstā veidojas kā daudzslāņaina un nevienmērīga diskursīva struktūra, kurā savstarpēji pārklājas oficiālie politikas dokumenti, institucionālā prakse un drošības politikas aģentu interpretācijas. Apvienojot politikas dokumentu analīzi ar interviju materiālu, iespējams secināt, ka Baltijas valstis ASV kodolpolitikas diskursā lielākoties netiek rāmētas kā autonoms drošības objekts, bet gan kā daļa no plašākas NATO atturēšanas arhitektūras, kuras centrālais fokuss joprojām ir Krievijas atturēšana.

Vienlaikus empīriskā analīze rāda, ka šāds rāmējums praksē tiek interpretēts atšķirīgi dažādos institucionālajos līmeņos. ASV politikas veidotāju un NATO institucionālo aktoru skatījumā, kodoldimensija Baltijas kontekstā galvenokārt funkcionē kā stratēģiska garantija un politiskās ticamības instruments, savukārt, Baltijas valstu amatpersonu skatījumā, tā biežāk tiek interpretēta kā konkrēta drošības apņemšanās, kuras ticamība tiek vērtēta caur praktiskiem

indikatoriem. Šīs uztveres atšķirības ne vienmēr nozīmē konceptuālu nesaskaņu, bet gan atspoguļo dažādas drošības uztveres pozīcijas starp globālo un reģionālo perspektīvu.

Analīze arī ļauj secināt, ka dominējošais rāmējums intervijās strukturējas ap paplašinātās atturēšanas ticamību kā centrālo organizējošo principu. Tomēr šis rāmējums praksē funkcionē caur vairākiem savstarpēji saistītiem naratīviem, kuros kodoldimensija tiek interpretēta kā politiskais signāls, konvencionālā atturēšana kā primārais operacionālais instruments, bet eskalācijas pārvaldība kā galvenais stratēģiskais izaicinājums Baltijas scenārijā. Šāda daudzslāņaina rāmējuma struktūra liecina, ka ASV kodolpolitikas interpretācija Baltijas reģionā nav reducējama uz vienu dominējošu naratīvu, bet veidojas caur dažādu diskursīvu slāņu mijiedarbību.

No teorētiskā skatpunkta, šie secinājumi apstiprina konstruktīvisma pieņēmumu, ka drošības politika veidojas caur interpretācijām un sociāli konstruētiem priekšstatiem, nevis tikai ar materiālu spēju līdzsvaru. Interviju analīze parāda, ka Baltijas drošības izaicinājumu rāmējums ASV kodolpolitikas kontekstā nav statisks, bet tiek nepārtraukti rāmēts caur politikas veidotāju, institucionālo aktoru un ekspertu diskursīvo mijiedarbību. Šajā nozīmē empīriskā analīze ne tikai papildina dokumentu analīzē identificētos rāmējumus, bet arī ļauj izprast to praktisko funkcionēšanu.

Šie atradumi sasaucas ar 1.2.3. apakšnodaļā piedāvāto rāmētās ticamības modeli. Atšķirības starp ASV un Baltijas valstu amatpersonu interpretācijām ilustrē interpretācijas plaisas pieņēmumu, bet konvencionālās klātbūtnes nozīme saiknē starp vispārīgo kodolgarantiju un Baltijas reģionu – rāmējuma enkura pieņēmumu. Tādējādi empīriskā analīze ne tikai raksturo ASV kodolpolitikas rāmējumu, bet arī pārbauda modeļa pieņēmumus konkrētā gadījumā.

Visbeidzot, apakšnodaļas analīze ļauj secināt, lai gan ASV kodolpolitikas diskursā Baltijas valstis reti parādās kā centrāls objekts, praksē tās arvien biežāk tiek uztvertas kā atturēšanas ticamības tests un potenciāls eskalācijas scenāriju atskaites punkts. Tieši šī transformācija starp netiešu diskursīvu rāmējumu un praktisku drošības nozīmi veido vienu no būtiskākajiem empīriskajiem secinājumiem šajā darbā un vienlaikus ļauj precīzāk izprast ASV kodolpolitikas lomu Baltijas drošības arhitektūrā.

Secinājumi

Šī promocijas darba rezultāti ļauj izprast, kā veidojas ASV kodolpolitikas rāmējums un kāda ir Baltijas valstu vieta tajā. Darba galvenais teorētiskais pienesums ir konstruktīvisma un atturēšanas koncepta apvienošana vienotā analītiskā ietvarā. Tas ļauj kodolpolitiku analizēt ne tikai no militāro spēju un atturēšanas viedokļa, bet arī vērtēt, kā draudi, sabiedrotie un kodolieroču loma tiek interpretēta un skaidrota ārējos un drošības politikas vēstījumos. Metodoloģiski darbā izmantota rāmēšanas analīze, analizējot ASV politikas dokumentus un drošības politikas aģentu publiskos vēstījumus, kā arī padziļinātās intervijas un strukturēta ekspertu anketēšana. Tas ļāva identificēt galvenos ASV kodolpolitikas rāmējumus, to pārmaiņas dažādu administrāciju laikā un to nozīmi Baltijas valstu drošības kontekstā.

Promocijas darbā tika izstrādāts konstruktīvisma, atturēšanas koncepta un rāmēšanas analīzes modelis, kas tika izmantots, lai pētītu ASV kodolpolitikas rāmējumu NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā. Gadījuma analīzē tika īpaši uzmanība veltīta Baltijas valstu analīzei, šķetinot sinerģiju starp ASV kodolpolitikas aģentu rāmējumu attiecībā uz pastāvošajiem draudiem un potenciālām atbildes reakcijām, tai skaitā kodoldimensijā.

Promocijas darba **mērķis** bija analizēt ASV kodolpolitikas rāmējumu mainīgās NATO atturēšanas un aizsardzības stājas kontekstā, akcentējot Baltijas valstu gadījumu laika posmā no 2014. līdz 2024. gadam. Darba mērķis tika sasniegts – pirmkārt, identificējot ASV kodolpolitikas rāmējumu, otrkārt, šī rāmējuma korelāciju ar NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju.

Darba teorētiskā analīze parāda, ka konstruktīvisma un atturēšanas koncepta integrācija ļauj paplašināt atturēšanas teorijas interpretāciju, īpaši attiecībā uz kodolpolitikas diskursīvo dimensiju. Darba ietvaros izstrādātais teorētiskais modelis pierāda, ka atturēšanas ticamība veidojas ne tikai caur materiālajām spējām, bet arī caur rāmējumiem, kas strukturē draudu uztveri, politiskos lēmumus un sabiedroto savstarpējo uzticēšanos. Šādā perspektīvā kodolatturēšana Baltijas reģionā funkcionē ne tikai kā militārs instruments, bet arī kā diskursīva konstrukcija, kas tiek nepārtraukti rekonstruēta politikas dokumentos, institucionālajā praksē un drošības politikas aģentu interpretācijās.

Darba ieguldījums atturēšanas teorijā ir rāmētās ticamības modelis, un empīriskā analīze apstiprina tā pieņēmumus. Pirmkārt, Baltijas drošības kontekstā atturēšanas ticamību stiprina ASV kodolvēstījumu sasaiste ar sabiedroto militāro klātbūtni un mācībām, savukārt neatbilstība starp politiskajiem vēstījumiem un to praktisko militāro nodrošinājumu ticamību vājina. Otrkārt, analīze atklāj atšķirības ASV un Baltijas valstu amatpersonu interpretācijās par drošības garantiju ticamību, kas apliecina ticamības plaisas esamību un izskaidro Baltijas valstu

konsekvento prasību pēc pastāvīgas sabiedroto klātbūtnes. Treškārt, lai arī ASV kodolpolitikas diskursā Baltijas valstis reti parādās kā centrāls objekts, praksē tās tiek uztvertas kā atturēšanas ticamības tests, un saikni starp vispārīgo kodolgarantiju un reģionu nodrošina konvencionālā klātbūtne un NATO institucionālās saistības. Modelis ir attiecināms arī uz citiem paplašinātās atturēšanas gadījumiem, piemēram, ASV drošības garantijām Japānai un / vai Dienvidkorejai, kas iezīmē turpmāko pētījumu virzienu.

Konstruktīvisms šajā darbā ir teorētiskā bāze, jo tā pieeja starptautisko attiecību pētniecībā vērš uzmanību uz jautājumiem, ko citas teorētiskās skolas nenosedz. Konstruktīvisma ontoloģiskā pieeja nosaka to, ka lietas nepastāv ārpus cilvēku izpratnes par tiem, nav dabiska (pirmatnēja) stāvokļa, kas piešķir aktoriem, tai skaitā valstīm, noteiktas īpašības, nacionālas intereses, pēc kurām tās ikdienā *a priori* vadās. Veids, kā politiskie līderi identificē citas valstis, nosaka to, kā šī valsts reaģēs vai sadarbosies ar konkrēto starptautisko aktoru.

Šis konstruktīvisma pieņēmums ir pamatā teorijas izvēlei promocijas darbā. Konstruktīvisma skatījumā, valstu rīcību ietekmē ne tikai materiālie faktori, bet arī tas, kā tās uztver un interpretē citus starptautiskās sistēmas aktorus. Tādēļ darbā tiek analizēts, kā ASV drošības politikas aģenti uztver Baltijas valstis un kādu lomu tām piešķir ASV drošības un kodolpolitikas diskursā, īpaši pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu sākuma 2014. gadā. Ar sociālo konstruēšanu šajā darbā netiek saprasts, ka pašas Baltijas valstis ir sociāli konstruētas, bet gan tas, ka ASV drošības politikas aģentu priekšstati par Baltijas valstu lomu, nozīmi un drošību veidojas interpretācijas procesā. Šie priekšstati savukārt ietekmē to, kā tiek formulēti politiskie vēstījumi un rāmēta ASV kodolpolitika, NATO atturēšana un aizsardzība. Reālisms un liberālisms šajā darbā netiek noraidīti, tomēr konstruktīvisms ļauj papildus analizēt, kā veidojas priekšstati par draudiem, sabiedrotajiem un kodolieročiem lomu. Tādējādi kodolieroču nozīmi nosaka ne tikai to materiālās spējas, bet arī tas, kā politikas veidotāji interpretē to lomu attiecībās ar pretiniekiem un sabiedrotajiem.

Konstruktīvismā pastāv vairāki teorētiskie virzieni, kas atšķirīgi skaidro ideju, normu, identitāšu un sociālās mijiedarbības nozīmi starptautiskajās attiecībās. Šajā darbā par galveno teorētisko atskaites punktu tiek izmantota Aleksandra Venta konstruktīvisma pieeja, kas uzsver sociālās realitātes un intersubjektīvo priekšstatu nozīmi valstu rīcībā. Venta skatījumā, valstu intereses un identitātes neveidojas atrauti no starptautiskās vides, bet attīstās valstu savstarpējās mijiedarbības rezultātā. Tādēļ arī starptautiskās sistēmas anarhija pati par sevi nenosaka, kā valstis uztvers viena otru – būtiski ir tas, kā valstis interpretē citus aktorus, to rīcību un nodomus.

Venta pieeja ir piemērota šim pētījumam, jo ļauj analizēt, kā ASV drošības politikas aģenti interpretē draudus, pretiniekus un sabiedrotos un kā šīs interpretācijas ietekmē ASV kodolpolitikas rāmējumu. Tas ir īpaši nozīmīgi, analizējot Krievijas radītā drauda uztveres pārmaiņas pēc 2014. gada, kā arī ASV priekšstatus par NATO un Baltijas valstu lomu atturēšanas un aizsardzības kontekstā. Tādējādi Venta konstruktīvisms darbā tiek izmantots, lai skaidrotu nevis to, ka pati drošības vide vai tajā esošie aktori ir sociāli konstruēti, bet gan to, kā politikas veidotāju priekšstati par draudiem, sabiedrotajiem un to lomām veidojas sociālās mijiedarbības un interpretācijas procesā.

Atturēšanas koncepts ir nozīmīga stratēģiska pieeja starptautiskajās attiecībās, kuras mērķis ir novērst potenciālo agresiju, balstoties uz draudu ticamību un iespējamām sekām. Šajā nodaļā tika apskatīta atturēšanas attīstība, tās sasaiste ar kodolpolitiku. Kā to norāda starptautisko attiecību teorētiķu uzskaitījums un to diskusija par atturēšanu, atturēšana starptautiskās drošības apstākļos ne vienmēr ir balstīta uz racionāliem lēmumiem, bet var tikt ietekmēta arī no iracionālām izvēlēm un nenoteiktības. Pēc šī darba analīzes, lai gan kodolieroču atturēšanas stratēģijas var šķist racionālas, to efektivitāte bieži vien ir pakļauta draudiem un situācijām, kas rada visaptverošu nenoteiktību. Šī konteksta dēļ atturēšana var kļūt sarežģīta un lēmumu pieņēmēji var nonākt pie lēmumiem, kas ir pretrunā ar racionālu loģiku.

Šajā kontekstā kā atskaites punkts gan pētniecībā, gan praktiskajā militārajā kalkulācijā ir rāmēto vēstījumu analīze, kas potenciāli dod izpratni, tai skaitā par agresora nodomiem. Līdz ar to svarīgi ir izprast, kā dalībnieki uztver draudus un kā šie uztveres faktori ietekmē stratēģiskos lēmumus. Izmantotā rāmēšanas analīze ļauj identificēt, kā katras valsts lēmumu pieņēmēji redz potenciālos draudus un kā tās rīcības tiek veidotas, ņemot vērā sociālās un identitātes aspektus.

Lai arī atturēšanas koncepts ir plaši pētīts, šī darba kontekstā tieši "trīs aktoru modelēšana" – ASV, NATO un Baltijas valstis – sniedz jaunas iespējas un dziļāku izpratni par atturēšanas koncepta lietojumu paplašinātās atturēšanas kontekstā. Šis holistiskais skatījums uz drošības izaicinājumiem un atturēšanas koncepciju ļauj izstrādāt efektīvākas analīzes modeļus, kas ņem vairākus mainīgos un tādējādi nodrošina leģitīmāku pētniecību mūsdienu sarežģītajā starptautiskajā vidē, ņemot par pamatu atturēšanu, it īpaši kodoldimensijas kontekstā.

Rāmēšanas analīze šajā darbā tiek izmantota, lai pētītu, kā politikas veidotāji interpretē un skaidro drošības jautājumus, draudus un iesaistīto aktoru lomas. Tā ļauj analizēt, kuri konkrētā jautājuma aspekti politiskajos vēstījumos tiek izcelti, kāda nozīme tiem tiek piešķirta un kādi iespējamie politikas risinājumi tiek piedāvāti. Vienlaikus rāmēšanas analīze ļauj identificēt arī tos jautājuma aspektus, kuri politiskajā komunikācijā tiek mazāk uzsvērti vai netiek iekļauti. Šāda pieeja papildina konstruktīvismu, jo ļauj empīriski analizēt, kā politikas

veidotāju priekšstati par draudiem, sabiedrotajiem un drošības vidi izpaužas konkrētos politikas dokumentos un publiskajos vēstījumos. Šajā darbā tas ļauj pētīt, kā ASV drošības politikas aģenti dažādos laika periodos ir interpretējuši Krievijas radīto draudu, kodolieroču lomu, NATO atturēšanu un Baltijas valstu vietu ASV drošības politikā. Tādējādi rāmēšanas analīze nodrošina saikni starp darbā izmantoto konstruktīvisma teorētisko pieeju un ASV kodolpolitikas empīrisko analīzi.

Kopš Krievijas veiktās Krimas aneksijas 2014. gadā un vēlākās agresijas pret Ukrainu 2022. g. ASV kodolpolitikas diskurss ir piedzīvojis būtiskas izmaiņas, kur NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācija ir kļuvusi par nozīmīgu ASV drošības stratēģijas daļu. Sinerģija starp teorētisko ietvaru un rāmēšanas analīzi līdz ar to palīdz izskaidrot, kā šīs pārmaiņas ir balstītas, proti, ne tikai uz objektīviem militāriem draudiem, bet arī uz to, kā ASV un NATO sabiedrotie uztver Krievijas draudus un kā tie veidojas idejiskajā un politiskajā diskursā. Rāmēšanas analīze ļauj identificēt, kā konkrēti drošības jautājumi tiek pasniegti dažādās starptautiskajās auditorijās – piemēram, kā ASV kodolatturēšanas politika tiek uztverta Baltijas valstīs un vai tā tiek interpretēta kā pietiekams līdzeklis reģionālās drošības nodrošināšanai.

Līdz ar to konstruktīvisma un rāmēšanas analīzes sintēze šī darba kontekstā norāda, ka šāda pieeja sniedz teorētisku un metodoloģisku ietvaru, kas palīdz izprast ne tikai valstu ārpolitikas formulēšanas procesu, bet arī to, kā politiskie līderi veido un uztur sabiedrisko atbalstu savām drošības politikām. Šis kombinētais analīzes modelis ir īpaši noderīgs, pētot valstu kodolpolitiku un drošības stratēģijas, jo tas atklāj, kā valstu līderi konstruē savu lomu starptautiskajā sistēmā un kā viņu veidotie rāmējumi ietekmē lēmumu pieņemšanas procesus un starptautisko attiecību dinamiku.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, promocijas darba gaitā tika izstrādāti un analizēti trīs pētnieciskie jautājumi, uz kuriem tika rastas atbildes.

1. Kādi ir dominējošie rāmējumi ASV kodolpolitikas veidošanā?

Kopumā var iedalīt piecus dažādus dominējošos rāmējumus ASV kodolpolitikā vēsturiskā attīstības dinamikā: 1) atturēšana pret lielvaru draudiem; 2) paplašinātā atturēšana; 3) atbilde uz jauniem draudiem; 4) abpusējais izdevīgums; 5) konvencionālās dimensijas stiprināšana.

ASV nacionālās drošības stratēģijas rāmējumi ir attīstījušies laika gaitā, iekļaujot kodolpolitiku kā neatņemamu daļu no kopējās drošības stratēģijas. Kopš 20. gs. 80. gadiem līdz Aukstā kara beigām nacionālajā drošības stratēģijā dominēja PSRS, bet 2000. gadu sākumā

aktuāli kļuva izaicinājumi Irākā un Afganistānā. Donalda Trampa administrācijas laikā līdz 2022. gadam izvirzījās Ķīnas un Krievijas radītie izaicinājumi, un pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī Krievija atkal kļuva par būtisku apdraudējumu, liekot ASV koncentrēties uz Eiropas drošību. Pētot ASV drošības politikas diskursu, ir redzams, ka temati un uzstādījumi ir ievērojami mainījušies. Aukstā kara laikā dominēja atturēšana, savukārt 21. gs. sākumā terorisms kļuva par galveno drošības izaicinājumu. 2010. gadā pamazām atkal izvirzījās atturēšana un lielvaru cīņas, ko ietekmēja Krievijas un Ķīnas ambīcijas. Savukārt Krievijas agresīvās rīcības 2014. un 2022. gadā bija būtisks katalizators, pēc kura ASV plašāks drošības politikas rāmējums, konkrēti, kodolrāmējums, piedzīvoja izmaiņas (ASV aģentu paustajos uzstādījumos un vēstījumos).

ASV kodolpolitika ir sarežģīts un dinamiskas sistēmas rezultāts, kas atspoguļo vēsturiskos naratīvus un mūsdienu drošības izaicinājumus. Kodolieroču loma ir izšķiroša attiecībā uz ASV stratēģisko interešu nodrošināšanu, sabiedroto aizsardzību un stabilitātes uzturēšanu globālajā vidē. Izaicinājumi, ar kuriem ASV saskaras, prasa pastāvīgu pielāgošanos un stratēģisku domāšanu, lai saglabātu kodolieroču lomu kā drošības garantiju. ASV kodolpolitikas rāmējums balstās uz vairākiem galvenajiem principiem, tostarp atturēšanu pret lielvaru draudiem, kur kodolieroču esamība tiek pamatota ar izaicinājumiem no Krievijas un Ķīnas puses. Stratēģiskā triāde, kas ietver sauszemes raķetes, kodolzemūdenes un stratēģiskos bumbvedējus, kalpo, lai nodrošinātu ASV spēju reaģēt uz potenciāliem uzbrukumiem un saglabāt stabilitāti. Paplašinātā atturēšana ir būtiska, jo tā nodrošina ASV aizsardzību ne tikai savā teritorijā, bet arī sabiedrotajiem, īpaši NATO valstīm, tādējādi stiprinot alianses un drošības garantijas.

Vēsturiskie naratīvi, kā Aukstā kara mantojums un pēckara kodolatbruņošanās centieni, ir veidojuši ASV kodolpolitikas rāmējumu. Aukstā kara laikā attiecības tika veidotas ap MAD doktrīnu, kas kalpoja, lai novērstu tiešu militāru konfliktu starp lielvarām. Pēckara kodolatbruņošanās rāmēšana balstījās idejā, ka kodolieroču samazināšana var veicināt starptautisko drošību un uzticību, kas bija redzama līgumos, piemēram, *START* un *New START*. Tomēr Krievijas agresija Ukrainā kopš 2014. gada ir mainījusi drošības arhitektūru, radot jaunas neskaidrības un stratēģiskos izaicinājumus. Līdz ar to atgriežot ASV kodolpolitikas rāmējumā paplašināto kodolatturēšanu alianses drošības stiprināšanas kontekstā, kā arī konvencionālās un kodolpolitikas sinerģijas akcentēšanā.

Apkopojot analīzi, secināms, ka dominējošie rāmējumi ASV kodolpolitikas veidošanā raksturojami kā savstarpēji pārklājoša un evolutīva struktūra, kurā atturēšana pret lielvaru draudiem un paplašinātā atturēšana veido centrālo organizējošo asi, savukārt pārējie rāmējumi funkcionē kā kontekstuāli papildinoši slāņi. Rāmēšanas analīze rāda, ka šie rāmējumi nav

statiski, bet tiek nepārtraukti rekonstruēti atkarībā no starptautiskās drošības vides izmaiņām, īpaši reaģējot uz Krievijas un Ķīnas stratēģiskajām ambīcijām, kā arī uz jauniem drošības izaicinājumiem, tostarp kodolproliferāciju un reģionālajām krīzēm.

Empīriskā analīze, kas balstīta intervijās un anketēšanā ar drošības politikas aģentiem, papildus parāda, ka praksē dominējošie rāmējumi funkcionē caur vairākiem diskursīviem naratīviem. Paplašinātā atturēšana konsekventi tiek interpretēta kā centrālais ticamības mehānisms sabiedroto drošības nodrošināšanā, kodoldimensija bieži funkcionē kā politiskās signalizācijas instruments, savukārt konvencionālās spējas tiek uztvertas kā primārais operacionālais atturēšanas elements. Vienlaikus interviju analīze izgaismo arī pieaugošo eskalācijas pārvaldības nozīmi kā vienu no centrālajiem rāmējuma elementiem mūsdienu drošības vidē.

No teorētiskā skatpunkta, šie secinājumi apstiprina, ka ASV kodolpolitikas veidošanā dominējošie rāmējumi nav reducējami uz materiālo spēju līdzsvaru vien, bet atspoguļo konstruktīvistisku drošības politikas loģiku, kurā atturēšana tiek veidota caur interpretācijām, naratīviem un institucionālajām praksēm. Līdz ar to atbilde uz jautājumu par dominējošajiem rāmējumiem ASV kodolpolitikas veidošanā norāda uz kompleksu un daudzslāņainu diskursīvu sistēmu, kurā atturēšanas loģika funkcionē kā strukturējošais princips, savukārt pārējie rāmējumi nodrošina tās pielāgošanos mainīgajai starptautiskajai drošības videi.

2. Kāda ir ASV kodolpolitikas rāmējuma attīstība NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam?

ASV kodolpolitikas rāmējuma attīstība NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā ir bijusi mainīga gan no dinamikas, uzstādījumu, gan vēstījumu perspektīvas. Rāmējuma izmaiņas meklējamas vairākos aspektos: eiropiešu spēja nodrošināt krediblu atturēšanas un aizsardzības stāju, ASV administrāciju dažādā izpratne draudiem aliansei, pieejamie resursi, percepcija par Krievijas (mis)kalkulāciju attiecībā uz NATO ievainojamībām, tai skaitā Baltijas valstīs.

NATO aizsardzības un atturēšanas stājas adaptācija Baltijas valstu drošības kontekstā aizsākās pēc Krievijas Krimas aneksijas 2014. gadā. Šie notikumi iezīmēja būtisku pavērsienu NATO stratēģijā, "liekot atkal pievērsties" kolektīvās aizsardzības jautājumiem, kas bija mazāk aktuāli pēdējos gados, kad alianse vairāk koncentrējās uz operācijām ārpus teritorijas. Krievijas agresīvā rīcība lika NATO pārskatīt savu pieeju, un Baltijas valstis kopā ar Poliju kļuva par galvenajiem sabiedrotajiem, kur alianse pastiprināja savu militāro klātbūtni. Šis lēmums tika formalizēts NATO samitos Velsā un Varšavā, kur tika pieņemts lēmums izvietot multinacionālas

kaujas grupas Baltijā un Polijā un vadošo lomu uzņēmās sabiedrotie – Kanāda, ASV, Lielbritānija un Vācija.

Šīs adaptācijas kontekstā Baltijas valstis bija starp aktīvākajiem atbalstītājiem pārmaiņām, uzstājot uz to, ka NATO ir jāstiprina atturēšanas spēja un jāveido pastāvīga klātbūtne reģionā. Lai gan 2016. gadā Varšavas samitā tika pieņemti vēsturiski lēmumi par sabiedroto spēku izvietošanu, Baltijas valstu skatījumā, šie pasākumi bija tikai sākums nepieciešamajai adaptācijai, lai efektīvi atturētu Krieviju no turpmākas agresijas. Kaut arī multinacionālās kaujas grupas tika izveidotas, joprojām bija diskusijas par pastāvīgu sabiedroto spēku klātbūtni, kā arī par NATO reakcijas laika uzlabošanu reģiona drošības apdraudējumu gadījumā, kā arī izaicinājumiem gaisa un jūras dimensijās.

Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā 2022. gadā kļuva par vēl izteiktāku "modinātājzvanu" ne tikai Baltijas valstīm, bet arī pārējai Eiropai, kas līdz tam nebija pilnībā apzinājusies draudu nopietnību. Baltijas valstis kopš 2014. gada jau bija palielinājušas savus aizsardzības budžetus un ievērojami attīstījušas nacionālos bruņotos spēkus, veicinot sadarbību ar NATO sabiedrotajiem. Neskatoties uz šo progresu, Baltijas valstis turpināja uzsvērt, ka Krievijas radītā draudu uztvere ir ilgtermiņa problēma, kas prasa vēl lielāku NATO klātbūtni un ātrāku reakciju. Krievijas militārās aktivitātes pie Baltijas valstu robežām un nepārredzama militārā darbība turpināja pastiprināt reģionālo spriedzi, padarot NATO atturēšanas spējas vēl nozīmīgākas.

Adaptācijas kontekstā, mainoties tādu valstu kā Vācijas un Francijas pieejai, tika ietekmēts arī spēku sadalījums starp būtiskākajiem sabiedrotajiem. Tika novērots, ka laika posmā no 2014. līdz 2022. gadam ievainojamība un to adresēšana tika vairāk identificēta no ASV puses, kas ietekmēja gan praktiskas darbības, gan vēstījumus, kuri pausti potenciālajam agresoram. Savukārt ar 2022. gadu vairākas Eiropas valstis ir mainījušas pieeju un uzstādījumus, ievērojami stiprinot nacionālos un līdz ar to arī sabiedroto spēkus un kapacitāti.

Pēc Krievijas Krimas aneksijas 2014. gadā un pilna mēroga iebrukuma Ukrainā 2022. gadā NATO un ASV kodolpolitika piedzīvoja būtiskas pārmaiņas, kas tieši ietekmēja NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptāciju. Kodolieroči, kuriem pēc Aukstā kara loma samazinājās, atguva savu centrālo nozīmi kā svarīgs atturēšanas instruments pret Krievijas draudiem. Transformācija, kas aizsākās 2014. gadā un piedzīvoja vēl lielāku akcentu pēc pilna mēroga karadarbības uzsākšanās 2022. gadā. Ņemot vērā, ka NATO pieauga apziņa, ka tās pretinieks, izstrādājot un plānojot militārās stratēģijas, sasaista konvencionālos ar kodolieročiem, tas lika aliansei kopumā un kodollielvarām nacionāli mainīt uzstādījumu par kodolieroču lomu kopējā NATO militārajā doktrīnā.

Kodolieroču renesanse NATO stratēģijā atspoguļo atjaunotu uzmanību šo ieroču nozīmei ne tikai kā pēdējam līdzeklim aizsardzībā, bet arī kā spēcīgam atturošam faktoram, kas ir nepieciešams, lai novērstu potenciālus Krievijas uzbrukumus. Krievijas arvien agresīvākā kodolretorika un taktisko kodolieroču izmantošanas draudi piespieda NATO un ASV stiprināt kodolieroču dalīšanas politiku, kas ļauj ne-kodolvalstīm piedalīties kodolieroču plānošanā un to operatīvajā vadībā. Tika stiprināti kodolieroču negociāciju formāti, kā arī kodolieroču dimensija arvien vairāk parādījās dažādās kara izspēlēs, kas kalpoja par signālu potenciālajam agresoram.

ASV investīcijas kodoltriādē – sauszemes raķešu, kodolzemūdeņu un stratēģisko bumbvedēju atjaunošanā – kļuva par kritisku faktoru, lai saglabātu ASV kā galveno kodolspēku un atbalstītu NATO kolektīvo drošību. Kodolieroču dalīšanas prakse, kas ļauj Eiropas sabiedrotajiem piedalīties kodolieroču operatīvajā vadībā, tika uzturēta kā veids, lai nodrošinātu sabiedroto uzticību atturēšanas politikai un garantētu drošību, īpaši Baltijas un Austrumeiropas reģionos. Krievijas taktisko kodolieroču izvietošanas iespējamība, piemēram, Baltkrievijā, pastiprināja NATO vajadzību uzturēt kodolatturēšanas spējas. Tādējādi ASV politika kļuva par kodolu NATO adaptācijai pret Krievijas radītajiem draudiem, lai novērstu jebkādu Krievijas kalkulētu agresiju un saglabātu reģionālo drošību. Tomēr, lai arī NATO doktrīnā kodolieroču rāmējums kļuva izteiktāks, vēstījumi, kas dominēja, bija uz deeskalāciju vērsti un reaģējoši.

ASV drošības politika NATO atturēšanas un aizsardzības stājas adaptācijas kontekstā ievērojami mainījās pēc Krievijas agresijas 2014. gadā un vēlāk 2022. gadā, kad Krievija veica pilna mēroga iebrukumu Ukrainā. Pēc Krimas aneksijas 2014. gadā ASV koncentrējās uz NATO Austrumu flanga stiprināšanu, īpaši palielinot savu militāro klātbūtni Baltijas valstīs un Polijā. Šajā laikā NATO ieviesa eFP, kuras mērķis bija atvairīt iespējamu Krievijas agresiju, izmantojot rotācijas spēkus reģionā. Pastiprinot šo politiku, ASV nacionālie centieni, kā arī kodolatturēšanas spējas kļuva par galveno atturošo līdzekli pret Krievijas uzbrukumu draudiem. ASV dažādo administrāciju laikā izmantoja citādu politiku, lai mazinātu pastāvošo atturēšanas plaisu.

B. Obamas administrācijas laikā pēc 2014. gada tika pieņemta politika, kas balstījās uz ātru un efektīvu atbildes reakciju uz Krievijas agresiju. ASV uzsvars tika likts uz NATO kolektīvās drošības garantēšanu, palielinot nekavējoties militārās mācības un stiprinot aizsardzības infrastruktūru Eiropā. Vienlaikus notika arī aktīva iesaiste, lai palīdzētu Eiropas sabiedrotajiem uzlabot savas aizsardzības spējas, kuru izpratne par draudiem līdz 2022. gadam nebija tādā līmenī, kas atbilstu tai, kāda pastāvēja gan Baltijas valstīs, gan ASV.

Tajā pašā laikā D. Trampa administrācijas laikā uzsvars transformējās uz sabiedroto nepieciešamību palielināt aizsardzības izdevumus. Proti, akcentējot, ka sabiedrotajiem Eiropā,

tai skaitā arī Baltijas valstīs, ir jāspēj pašiem stiprināt savu atturēšanas un aizsardzības stāju, tādējādi stiprinot kopējās atturēšanas pozīcijas. Tramps vairākkārt kritizēja Eiropas sabiedrotos par nepietiekamiem ieguldījumiem kolektīvajā aizsardzībā un uzsvēra nepieciešamību pēc līdzvērtīgas dalības sloga sadalē. Lai gan tika turpināts uzsvērt sabiedroto nacionālos centienus, tas neietekmēja kodolatturēšanas politiku – kodolspēku modernizācija joprojām palika uzmanības centrā. Turpretī Dž. Baidena administrācija, saskaroties ar 2022. gada pilna mēroga Krievijas iebrukumu Ukrainā, lielu akcentu veltīja tam, lai atjaunotu transatlantisko sadarbību un spētu stāties pretim izaicinājumiem vairākos starptautiskos reģionos vienlaikus. Politika paredzēja palīdzību Ukrainai militārās aizsardzības veicināšanā, lai atbalstītu tās spējas pretoties Krievijas agresijai, Izraēlas centienus aizsargāties pret teroristiskajiem grupējumiem, kā arī rast risinājumus stratēģiskajiem drošības izaicinājumiem, ko rada Ķīna. Tāpat Dž. Baidena administrācija veltīja vēl lielākas investīcijas kodolspēku modernizācijā, kā arī paplašinātu ASV kodolspēku klātbūtni Eiropā. Liela uzmanība tika pievērsta tam, lai nodrošinātu, ka ASV kodolieroči saglabā uzticamību kā atturēšanas instruments gan pret Krieviju, gan citiem potenciāliem draudiem, piemēram, Ķīnu.

Kopumā ASV kodolpolitikas rāmējuma attīstība no 2014. līdz 2024. gadam parāda pakāpenisku pāreju no piesardzīgas atturēšanas un sadarbības rāmējuma uz izteiktāku draudu, paplašinātās atturēšanas un atturēšanas ticamības rāmējumu. B. Obamas administrācijas laikā dominēja atturēšanas un sabiedroto drošināšanas rāmējums, vienlaikus saglabājot uzsvaru uz stratēģisko stabilitāti, bruņojuma kontroli un izvairīšanos no kodoleskalācijas. D. Trampa administrācijas laikā rāmējums kļuva nevienmērīgāks: līdzās Krievijas radītā drauda un kodolatturēšanas nozīmes pieaugumam parādījās izteiktāks uzsvars uz sabiedroto atbildību, militāro spēju stiprināšanu un kodolspēju izmantojamības ticamību. Savukārt Dž. Baidena administrācijas laikā Krievijas drauda, NATO kolektīvās aizsardzības un paplašinātās atturēšanas rāmējumi kļuva savstarpēji ciešāk saistīti, īpaši pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā 2022. gadā. Darba analīze rāda arī Baidena administrācijas lielāku uzsvaru uz kodolspēku modernizāciju un to ticamības saglabāšanu kā atturēšanas instrumentam.

Empīriskā analīze šo rāmējuma attīstību papildina ar būtisku secinājumu par tā iekšējo struktūru. Neatkarīgi no administrāciju atšķirībām paplašinātās atturēšanas ticamība pakāpeniski nostiprinās kā centrālais ASV kodolpolitikas rāmējuma organizējošais princips NATO kontekstā. Kodolieroči šajā rāmējumā galvenokārt funkcionē kā stratēģiskās garantijas un politiskās signalizācijas instruments, kamēr konvencionālās spējas saglabā primārā operacionālā atturēšanas instrumenta lomu. Vienlaikus, pieaugot Krievijas radītā apdraudējuma uztverei, arvien lielāku nozīmi iegūst eskalācijas pārvaldības rāmējums. Tādējādi empīriskie dati rāda, ka ASV kodolpolitikas rāmējuma transformācija nav vienkārši kodolieroču nozīmes

palielināšanās, bet gan paplašinātās atturēšanas, politiskās signalizācijas, konvencionālās aizsardzības un eskalācijas pārvaldības savstarpējās attiecības pārveide.

Baltijas valstu gadījums šajā kontekstā kalpo nevis kā patstāvīgs rāmējuma centrs, bet kā empīrisks tests ASV paplašinātās atturēšanas rāmējuma ticamībai. Analīze rāda, ka ASV kodolpolitikas diskursā Baltijas valstis lielākoties netiek rāmētas kā autonoms drošības objekts, bet tiek iekļautas plašākā NATO atturēšanas arhitektūrā, kuras centrā ir Krievijas atturēšana. Tādēļ Baltijas dimensijas nozīme otrā pētījuma jautājuma kontekstā izriet galvenokārt no tā, ko tā atklāj par ASV rāmējuma saturu, konsekvenci un transformāciju, nevis no Baltijas valstu pozīcijas kā tādas.

3. Kāda ir rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika konstruētās ASV kodolpolitikas kontekstā laikposmā no 2014. līdz 2024. gadam?

Darba analīze rāda, ka rāmēto Baltijas valstu drošības izaicinājumu dinamika ASV kodolpolitikas kontekstā nav lineāra, bet veidojas kā daudzslāņains un transformējošs diskursīvs process, kurā savstarpēji pārklājas administrāciju stratēģiskās prioritātes, NATO institucionālā atturēšanas loģika un drošības politikas aģentu interpretācijas. Katra prezidenta administrācija ir piekopusi atšķirīgu pieeju Baltijas reģiona drošības rāmējumam, tomēr šīs atšķirības nav reducējamas uz vienkāršu politisko kursu maiņu, bet atspoguļo plašāku naratīvu evolūciju ASV kodolpolitikas diskursā.

Katra prezidenta administrācija ir piekopusi atšķirīgu pieeju Baltijas reģiona drošības rāmējumam. Piemēram, Obamas administrācija fokusējās uz diplomātiskām vērtībām un sadarbību ar NATO, bet bija piesardzīgāka attiecībā uz kodolpolitikas eskalāciju. Trampa laikā ASV pieeja bija mainīgāka un vairāk vērsta uz sabiedroto finansiālo ieguldījumu aizsardzībā, kas Baltijas valstu līderiem radīja bažas. Tieši Donalda Trampa laikā rāmējums nav bijis monolīts, iekļaujot arī uz eskalāciju vērstus vēstījumus.

Spēka demonstrēšana, kas var izpausties gan vērienīgās mācībās, gan pastāvīgo sabiedroto spēku izvietošanā, ir labākais signāls agresoram, ka katras valsts un līdz ar to arī visas alianses aizsardzība tiek nopietni plānota. Pozīciju mīkstināšana un samazināšana tiks uztverta kā vājuma punkts, ko Krievija izmanto savās interesēs. Līdz ar to Baidena administrācijas rāmējumā parādās jau konkrēti signāli situācijā (kas netiek izslēgta), kurā Krievija ir pielietojusi kodolieročus. Rāmējums ietver gan militārās mācības, taktisko kodolieroču attīstību, gan pozīciju, ka kodolieroču izmantošana (tai skaitā limitētās karadarbībās kā Baltijas valstīs) saskarsies ar nopietnām – katastrofālām – sekām.

Pielietojot rāmēšanas analīzi, iespējams izdarīt secinājumus, ka administrāciju pieejas atšķiras, atspoguļojot gan stratēģisko konkurenci, gan nepieciešamību pēc kodolatturēšanas un ieroču kontroles. Piemēram, Obamas un Baidena administrācijas koncentrējas uz kodolgalviņu samazināšanu, kamēr Trampa administrācija izceļ spēku pozīcijas, tai skaitā meklējot atbildes uz *first strike* iespējamību.

Visās trijās administrācijās Krievija tiek uzsvērta kā agresīvs un destabilizējošs faktors starptautiskajā kārtībā, kas apdraud ASV intereses un globālo drošību. Baraka Obamas administrācijā Krievija tiek raksturota kā "būtisks drauds" starptautiskajai kārtībai un tiek uzsvērta nepieciešamība pēc spēcīgas Amerikas līderības. Tiek izcelta arī stratēģiskā stabilitāte un sadarbība kodolieroču izplatības novēršanas nepieciešamībā. Turpretī Donalda Trampa administrācija uzsver nacionālistisku pieeju, norādot, ka Krievija vēlas vājināt ASV ietekmi un šķelt tās sabiedrotos. Krievija tiek rāmēta kā galvenais pretinieks ar uzsvaru uz tās militāro spēku un kodolspējām. Džo Baidena administrācija uzsver Krieviju kā tūlītēju draudu brīvai un atvērtai starptautiskajai sistēmai, īpaši ņemot vērā tās iebrukumu Ukrainā. Tiek izcelta kolektīvā aizsardzība caur NATO un uzsvērta nepieciešamība pēc sadarbības ar sabiedrotajiem, lai kopīgi mazinātu to apdraudējumu, ko rada staptautiskajai drošības arhitektūrai Krievijas darbības.

Krievijas rāmējums ASV drošības politikā ir bijis dinamisks un neviendabīgs. Baraka Obamas administrācija uzsvēra nepieciešamību nostiprināt NATO un sadarboties ar sabiedrotajiem, kamēr Donalda Trampa administrācija piedāvāja transakcionālu pieeju, atzīstot Krievijas agresīvo raksturu, bet mēģinot veidot pozitīvas attiecības. Džo Baidena administrācija pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā uzsvēra Krieviju kā tūlītēju draudu brīvai un atvērtai starptautiskajai sistēmai, aicinot uz kolektīvu atbildi un atbalstot Ukrainu. Kopumā visās trijās administrācijās Krievija tiek rāmēta kā destabilizējošs spēks, tomēr tā ietekme uz ASV darbībām, pozīcijām un drošības drauda līmeni ir atšķīrusies no administrācijas uz administrāciju.

Papildus administrāciju pieeju salīdzinājumam empīriskā analīze ļauj identificēt arī stabilus dominējošos naratīvus, kas saglabājas visā analizētajā periodā. Intervijas rāda, ka Baltijas drošības rāmējums konsekventi strukturējas ap paplašinātās atturēšanas ticamību kā centrālo organizējošo principu. Vienlaikus šis rāmējums praksē funkcionē caur vairākiem savstarpēji pārklājošiem diskursīviem slāņiem: kodoldimensija tiek interpretēta kā politiskais signāls un stratēģiskās ticamības instruments, konvencionālā atturēšana kā primārais operacionālais mehānisms, bet eskalācijas pārvaldība kā centrālais stratēģiskais izaicinājums Baltijas scenārijā.

Interviju un anketēšanas analīze papildus izgaismo arī uztveres atšķirības starp dažādu līmeņu drošības politikas aģentiem. ASV politikas veidotāju un NATO institucionālo aktoru

skatījumā, Baltijas drošība konsekventi tiek rāmēta plašākā atturēšanas arhitektūrā, savukārt, Baltijas amatpersonu skatījumā, tā biežāk tiek interpretēta caur tiešas drošības garantijas prizmu. Šī uztveres asimetrija atspoguļo dažādas drošības uztveres pozīcijas starp globālo un reģionālo perspektīvu, vienlaikus nepārkāpjot kopējo atturēšanas konsensu.

Kopumā, analizējot ASV kodolpolitikas rāmējuma interpretāciju Baltijas drošības diskursā, empīriskā analīze rāda, ka Baltijas valstis ASV kodolpolitikas diskursā reti tiek rāmētas kā autonoms drošības objekts, tomēr praksē tās arvien biežāk tiek uztvertas kā atturēšanas ticamības tests un potenciāls eskalācijas scenāriju atskaites punkts. Interviju materiāls ļauj identificēt daudzslāņainu rāmējuma struktūru, kurā paplašinātās atturēšanas ticamība kalpo kā centrālais organizējošais princips, savukārt kodoldimensija funkcionē galvenokārt kā politiskais signāls un eskalācijas kontroles instruments. Vienlaikus analīze izgaismo uztveres atšķirības starp ASV politikas veidotājiem un Baltijas amatpersonām, kas atspoguļo dažādas drošības uztveres pozīcijas starp globālo un reģionālo perspektīvu.

Publikāciju, ziņojumu un patentu saraksts par promocijas darba tēmu[3]

Publikācijas:

1. Vargulis, M. Forthcoming in 2026. The Evolution of the U.S. Security and Nuclear Deterrence Narratives Towards Baltic States (2010–2020). Security Dimensions.
2. Vargulis, M. 2025. Framing nuclear deterrence and international law: U.S. National Security Strategy and the construction of Russia as a threat (1987–2022), Socrates. Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law. Volume 2025 (2025): Issue 3–33 (December 2025), https://reference-global.com/article/10.25143/socr.33.2025.3.82-89?tab=article
3. Vargulis, M. 2022. Framing the Baltic States in the US Security Policy Discourse During Donald Trump Administration. Security Dimensions. 40(2022): 80–96. doi: 10.5604/01.3001.0015.8155. https://securitydimensions.publisherspanel.com/article/158155/en
4. Vargulis, M. 2021. Digital Civic Engagement in the EU: Analysing Examples. Studia Europejskie – Studies in European Affairs. 4(2021): 84. https://journalse.com/digital-civic-engagement-in-the-eu-analysing-examples-tools-and-sentiment-in-latvia-and-estonia/

Ziņojumi un tēzes:

1. Vargulis, M. 2025. Participation in the International Scientific and Applied Research Conference "Modern Security Challenges and Strategies for Their Prevention – Towards a Secure Society". Rīga Stradiņš University, Riga, Latvia, 19 September 2025.
2. Vargulis, M. 2021. Framing the Baltic States in the US Security Policy Discourse during Donald Trump Jr. Administration. Oral presentation at the 2nd International Interdisciplinary Conference "PLACES". Rīga Stradiņš University, Riga, Latvia, 25 March 2021.
3. Vargulis, M. 2025. Speaker in the panel discussion "The Framing of U.S. Nuclear Policy and NATO's Deterrence Posture in the Baltic Context: The Perspective of Artificial Intelligence Application". Kharkiv International Legal Forum, Kharkiv, Ukraine (hybrid format), 25 September 2025.
4. Vargulis, M. 2021. Participation with presentation "Digital Democracy in the EU: The Case Study of Latvia". IAI Virtual Academic Conference, International Academic Institute, 16 June 2021.

[3] Promocijas darba rezultātu aprobācija notikusi ne tikai zinātnisko publikāciju un konferenču ietvaros, bet arī starptautiskā profesionālā un ekspertu vidē. Būtiska pētījuma daļas aprobācija veikta, autoram nepilnu gadu uzturoties un strādājot *Nuclear Threat Initiative* (*NTI*) Vašingtonā, ASV, kur pētījuma problemātika un secinājumi tika apspriesti ar vadošiem kodolpolitikas, kodolatturēšanas un starptautiskās drošības ekspertiem. Šī pieredze sniedza iespēju promocijas darbā izstrādātos teorētiskos un empīriskos secinājumus konfrontēt ar ASV kodolpolitikas ekspertu profesionālo skatījumu un precizēt pētījumā izmantotās interpretācijas.

Literatūras un avotu saraksts

Avoti:

1. Adler, E. 1997. Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics. *European Journal of International Relations* 3, no. 3: 319–363.
2. Arms Control Association. The Intermediate-Range Nuclear Forces (INF) Treaty at a Glance. *Arms Control Association*. Available: https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty
3. Biden, J. R. 2021. Remarks at the NATO Summit. Brussels, Belgium. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/06/14/remarks-by-president-biden-in-press-conference-3/
4. Biden, J. R. 2021. Remarks by President Biden in Press Conference at NATO Summit. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/06/14/remarks-by-president-biden-in-press-conference-3/
5. Biden, J. R. 2022. Biden Voices Support to Baltics amid Russia's Threat. *The Baltic Times*, July 29. Available: https://www.baltictimes.com/biden_voices_support_to_baltics_amid_russia_s_threat/
6. Biden, J. R. 2022. Statement from President Biden Commemorating 100 Years of U.S. Diplomatic Relations with our Baltic Allies. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/28/statement-from-president-biden-commemorating-100-years-of-u-s-diplomatic-relations-with-our-baltic-allies/
7. Biden, J. R. 2023. Remarks by President Biden and NATO Secretary General Jens Stoltenberg. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/07/11/remarks-by-president-biden-and-nato-secretary-general-jens-stoltenberg-in-official-greeting/
8. Biden, J. R. 2022. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. March 26, 2022. https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/
9. Biden, J. R. 2022. Statement by President Joe Biden on the 100th Anniversary of U.S.–Baltic Diplomatic Relations. *The White House*. July 28, 2022. https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/28/statement-by-president-joe-biden-on-the-100th-anniversary-of-u-s-baltic-diplomatic-relations/
10. Checkel, J. T. 1999. Norms, Institutions, and National Identity in Contemporary Europe. *International Studies Quarterly* 43, no. 1.
11. Checkel, J. T. 1998. The Constructivist Turn in International Relations Theory. *World Politics* 50, no. 2.
12. Guzzini, S. 2011. *Constructivism in International Relations*. In International Encyclopedia of Political Science.
13. Kuus, M. 2011. *Geopolitics and Expertise: Knowledge and Authority in European Diplomacy*. Wiley-Blackwell.
14. Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija. 2023. Valsts aizsardzības koncepcija 2023. *Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija*. Available: https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/AM_VAK-2023_0.pdf
15. Mammadov, Z. 2025The Cuban Missile Crisis. Journal of Advance Research in Social Science and Humanities 11, no. 1.
16. National Archives and Records Administration. 2017. *Letter of Notification of Vice Presidential Records Release (Gore).* June 8, 2017. https://www.archives.gov/files/foia/pra-notifications/pdf/gore/rn-lmgvp-2017-090.pdf

17. National Archives and Records Administration. 2023. *George W. Bush Classified Records FOIA Log 2014–2022.* April 21, 2023. https://www.archives.gov/files/foia/pdf/lp-gwb-ndc-foia-log-2014-2022-redacted.pdf

18. National Archives and Records Administration. 2023. *RF 2019 FOIA Log.* April 27, 2023. https://www.archives.gov/files/foia/pdf/rf-2019-foia-log.pdf

19. NATO. 2010. Lisbon Summit Declaration. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68828.htm

20. NATO. 2010. Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68828.htm. Para 30

21. NATO. 2014. Wales Summit Declaration. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm

22. NATO. 2016. Warsaw Summit Communiqué. *NATO Public Diplomacy Division*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm

23. NATO. 2016. Warsaw Summit Communiqué. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm

24. NATO. 2018. NATO Readiness Initiative. *NATO*. Available: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_06/20180608_1806-NATO-Readiness-Initiative_en.pdf

25. NATO. 2022. Madrid Summit Declaration. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm

26. NATO. 2023. Vilnius Summit Communiqué. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm

27. Obama, B. 2010. *Nuclear Posture Review Report*. U.S. Department of Defense, April. Available: https://dod.defense.gov/portals/1/features/defensereviews/npr/2010_nuclear_posture_review_report.pdf

28. Obama, B. Remarks by President Obama and the Presidents of Estonia, Lithuania, and Latvia. 2:22 P.M. EDT. Available: https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/08/30/remarks-president-obama-and-presidents-estonia-lithuania-and-latvia

29. OSCE. 1992. Treaty on Open Skies. *OSCE*. Available: https://www.osce.org/library/14127

30. OSCE. 1992. Vienna Document 1992 of the Negotiations on Confidence- and Security-Building Measures. *OSCE*. Available: https://www.osce.org/fsc/86597

31. Reagan, R. 1990. *An American Life*. New York: Simon & Schuster.

32. Ronald Reagan Presidential Library. 2023. *40 654 TR 123 01 001 012 2023.* July 4, 2023. https://www.reaganlibrary.gov/public/2023-07/40-654-TR123-01-001-012-2023.pdf

33. Russian Federation. 2014. *Military Doctrine of the Russian Federation*, approved on December 25, 2014. Available: https://rusemb.org.uk/press/2029

34. Schake, K. 2017. America vs the West: Can the Liberal World Order Be Preserved? Foreign Affairs 96, no. 3.

35. Sultonovich, K. J. et al. 2025.The History of the Creation of Nuclear Weapons… *IJIERT* 12, no. 6.

36. *The White House*, President Donald J. Trump to Withdraw the United States from the Intermediate-Range Nuclear Forces (INF) Treaty, *The White House Archives*, October 20, 2018. Available: https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-withdraw-united-states-intermediate-range-nuclear-forces-inf-treaty/

37. The White House. Climate and Environment. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/climate/

38. The White House. Indo-Pacific Strategy of the United States. *The White House*, 2022. Available: https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/02/U.S.-Indo-Pacific-Strategy.pdf

39. The White House. U.S.-Russia Relations: 'Reset' Fact Sheet. *The White House Archives*. Available: https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/us-russia-relations-reset-fact-sheet

40. The White House. 2010. *Report to Congress: Assistance for Eastern Europe and the Baltic States with Assistance for the Independent States.* June 25, 2010. https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/assets/legislative_reports/

41. The White House. 2011. Fact Sheet: The Open Government Partnership. September 20, 2011. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/09/20/fact-sheet-open-government-partnership

42. The White House. 2013. Joint Statement by Kingdom of Denmark, Republic of Finland, Republic of Iceland, Kingdom of Norway, Kingdom of Sweden, and the United States of America. September 4, 2013. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/09/04/joint-statement-kingdom-denmark-republic-finland-republic-iceland-kingdom

43. The White House. 2013. President Obama Meets with Baltic Leaders. August 30, 2013. https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2013/08/30/president-obama-meets-baltic-leaders

44. The White House. 2013. Statement on Additional Countries in Support of September 6 Joint Statement on Syria. September 9, 2013. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/09/09/statement-additional-countries-support-september-6-joint-statement-syria

45. The White House. 2013. West Wing Week: 09/06/13 or 'Stronger Together.' September 6, 2013. https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2013/09/06/west-wing-week-090613-or-stronger-together

46. The White House. 2013. *2013 U.S. IPEC Joint Strategic Plan.* June 19, 2013. https://obama-whitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/IPEC/2013-us-ipec-joint-strategic-plan.pdf

47. The White House. 2013. *Administration Strategy on Mitigating the Theft of U.S. Trade Secrets.* February 20, 2013. https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/IPEC/admin_strategy_on_mitigating_theft_of_u_s_trade_secrets.pdf

48. The White House. 2014. President Obama Addresses the People of Estonia. September 3, 2014. https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/video/2014/09/03/president-obama-addresses-people-estonia

49. The White House. 2014. Presidents of the U.S., Estonia, Latvia, and Lithuania Deliver Remarks. September 3, 2014. https://obamawhitehouse.archives.gov/photos-and-video/video/2014/09/03/presidents-us-estonia-latvia-and-lithuania-deliver-remarks

50. The White House. 2014. The President's Trip to Estonia and the United Kingdom. September 2014. https://obamawhitehouse.archives.gov/issues/foreign-policy/estonia-uk-trip

51. The White House. 2015. A Cup of Tea with the President. April 3, 2015. https://obama-whitehouse.archives.gov/blog/2015/04/03/cup-tea-president-trade-oregon

52. The White House. 2015. *National Security Strategy.* February 2015. https://obama-whitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf

53. The White House. 2016. Address by President Obama to the 71st Session of the United Nations General Assembly. September 20, 2016. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/20/address-president-obama-71st-session-united-nations-general-assembly

54. The White House. 2016. ASSISTANCE FOR EASTERN EUROPE AND THE BALTIC STATES Program and Financing. January 30, 2016. https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2017/assets/sta.pdf

55. The White House. 2016. Exit Memo: Department of Defense.

56. The White House. 2016. Fact Sheet: NATO Warsaw Summit. *The White House Archives*. Available: https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/07/08/fact-sheet-nato-warsaw-summit

57. The White House. 2016. FACT SHEET: U.S. Assurance and Deterrence Efforts in Support of NATO Allies. July 8, 2016. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/07/08/fact-sheet-us-assurance-and-deterrence-efforts-support-nato-allies

58. The White House. 2016. Presidential Determination – Refugee Admissions for Fiscal Year 2017. September 28, 2016. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/28/presidential-determination-refugee-admissions-fiscal-year-2017

59. The White House. 2016. Remarks by President Obama at Strasbourg Town Hall.

60. The White House. 2016. U.S.-Nordic Leaders' Summit Joint Statement. May 13, 2016. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/05/13/us-nordic-leaders-summit-joint-statement

61. The White House. 2017. Press Briefing by Press Secretary Josh Earnest, 1/12/2017. January 13, 2017. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2017/01/13/press-briefing-press-secretary-josh-earnest-1122017

62. The White House. 2017. Readout of the Vice President's Meeting with the Presidents of Lithuania, Latvia, and Estonia. February 18.

63. The White House. 2017. Remarks by the Vice President at the Munich Security Conference. February 18.

64. The White House. 2017. Remarks by the Vice President with Baltic Leaders in a JPA.

65. The White House. 2018. President Donald J. Trump's Support for Estonia, Latvia, and Lithuania. *The White House Archives*. Available: https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-support-estonia-latvia-lithuania/

66. The White House. 2018. Presidential Memorandum for the Secretary of State. October 4.

67. The White House. 2018. Remarks by LTG H.R. McMaster at Atlantic Council Baltic Summit Dinner. April 3.

68. The White House. 2018. Remarks by President Trump and President Duda of the Republic of Poland in Joint Press Conference. September 18.

69. The White House. 2018. Remarks by President Trump at Press Conference After NATO Summit. July 12.

70. The White House. 2018. Remarks by President Trump Before a Working Lunch with Heads of the Baltic States. April 3.

71. The White House. 2018. Remarks by President Trump to the 73rd Session of the United Nations General Assembly. September 25.

72. The White House. 2018. Remarks by Vice President Pence at 'Tax Cuts to Put America First' Event. July 19.

73. The White House. 2018. Statement from the Press Secretary on the United States–Baltic Summit. February 23.

74. The White House. 2019. President Donald J. Trump Announces Intent to Nominate and Appoint Personnel to Key Administration Posts. July 22.

75. The White House. 2019. President Donald J. Trump is Celebrating 100 Years of Successful Diplomatic Relations with Finland. October 2.

76. The White House. 2019. Presidential Determination on Refugee Admissions for Fiscal Year 2020. November 1.

77. The White House. 2019. Remarks by President Trump and Chancellor Merkel Before Bilateral Meeting. December 4.

78. The White House. 2019. Remarks by President Trump and President Duda of the Republic of Poland in Joint Press Conference. June 12.

79. The White House. 2019. Remarks by Vice President Pence and President Jóhannesson of Iceland in a Meeting. September 4.

80. The White House. 2019. Remarks by Vice President Pence at NATO Engages: The Alliance at 70. April 3.

81. The White House. 2020. Joint Statement by President Donald J. Trump and President Andrzej Duda. June 24.

82. The White House. 2020. Presidential Determination on Refugee Admissions for Fiscal Year 2021. October 28.

83. The White House. 2020. Remarks by President Trump and President Duda of the Republic of Poland in Joint Press Conference. June 24.

84. The White House. 2021. Remarks by President Biden in Press Conference. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/06/16/remarks-by-president-biden-in-press-conference-4/

85. The White House. 2022. Fact Sheet: United States Defense Contributions to Europe. June 29, 2022. https://www.whitehouse.gov/

86. The White House. 2022. Remarks by President Biden on Russia's Actions Toward Ukraine. February 22, 2022. https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/02/22/remarks-by-president-biden-on-russias-actions-toward-ukraine/

87. The White House. 2022. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/

88. The White House. 2023. Joint Statement by President Biden and President von der Leyen. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/03/10/joint-statement-by-president-biden-and-president-von-der-leyen-2/

89. The White House. 2023. Remarks by President Biden at Vilnius Summit. July 11, 2023. https://www.whitehouse.gov/

90. The White House. 2023. Statement from President Joe Biden on International Day of Democracy. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/09/15/statement-from-president-joe-biden-on-international-day-of-democracy/

91. The White House. 2024. Joint Statement by the United States and the Baltic States. 2024. https://www.whitehouse.gov/

92. The White House. 2024. Remarks by President Biden Before the 79th Session of the United Nations General Assembly – New York, NY. *The White House*. Available: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/09/24/remarks-by-president-biden-before-the-79th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/

93. TheWhiteHouse. 2018. President Trump Hosts a Joint Press Conference with the Baltic States Heads of Government. Available: https://www.youtube.com/watch?v=qi1N026zanA&t=4409s

94. Trump, Donald J. 2018. Remarks by President Trump and the Baltic Heads of State in Joint Press Conference. *The White House*. April 3, 2018. https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-baltic-heads-state-joint-press-conference/

95. U.S. Department of Defense. 2015. Dempsey: Russia Presents Greatest Threat to National Security. U.S. Department of Defense, July 9. Available: https://www.defense.gov/News/Article/604881/

96. U.S. Department of Defense. 2017. Remarks by Secretary Mattis at an Enhanced Honor Cordon and Meeting Welcoming Lithuania Minister of National Defence Karoblis to the Pentagon. U.S. Department of Defense. Available: https://www.defense.gov/Newsroom/Transcripts/Transcript/Article/1701008/remarks-by-secretary-mattis-at-an-enhanced-honor-cordon-and-meeting-welcoming-l/

97. U.S. Department of State. The Welles Declaration. *Office of the Historian*. Available: https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1933-39v01/d394

98. U.S. Department of State. 2022. *National Defense Strategy*. Available: https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.PDF

99. U.S. National Security Strategy. 2017. *U.S. National Security Strategy*. Available: https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf

100. Wæver, O. 1995. Securitization and Desecuritization. In *On Security*.

101. Woolf, A. F. 2022. The New START Treaty: Central Limits and Key Provisions. CRS.

Literatūra:

102. *An Open Letter to the Obama Administration from Central and Eastern Europe*. Available: https://icds.ee/en/an-open-letter-to-the-obama-administration-from-central-and-eastern-europe/

103. Biscop, S. 2019. *European Strategic Autonomy: Bringing the Member States Back In*. NATO Defense College Policy Brief, no. 31.

104. Carnegie Endowment. *Russian Military Doctrine*. Available: https://carnegieendowment.org/files/2010russia_military_doctrine.pdf

105. Charmaz, K. 2014. *Constructing Grounded Theory.* 2nd ed. London: Sage.

106. Cohen, A. 1998. *Israel and the Bomb.* New York: Columbia University Press.

107. Davenport, K. 2023. *The Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA) at a Glance*. Arms Control Association.

108. Finnemore, M. 1996. *National Interests in International Society.* Ithaca: Cornell University Press.

109. Fitzpatrick, M. 2008. *Iran's Nuclear Crisis: Avoiding Worst-Case Outcomes.* London: Routledge.

110. Gaddis, J. L. 1986. The Long Peace: Elements of Stability in the Postwar International System. *International Security* 10(4).

111. Hoffman, B. 2006. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press, 120. 7. Morgan, M. P. 1977. *Deterrence: A Conceptual Analysis*. (SAGE Library of Social Research).

https://www.pism.pl/webroot/upload/files/Raport/PISM%20Report%20NATO%20Nuclear%20Adaptation.pdf

112. Jervis, R. 1976. *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton University Press, 58–70.

113. Jones, M. 2010. *After Hiroshima: The United States, Race, and Nuclear Weapons in Asia, 1945–1965.* Cambridge: Cambridge University Press.

114. Kacprzyk, A. 2017. NATO Nuclear Adaptation at a Crossroads. *Polish Institute of International Affairs*, 10. Available:

115. Katzenstein, P. J. 1996. ed. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics.* New York: Columbia University Press.

116. Korda, M., and Kristensen, H. 2023. Increasing Evidence that the US Air Force's Nuclear Mission May Be Returning to UK Soil. *Federation of American Scientists*. Available: https://fas.org.

117. Kratochwil, F. 1989. *Rules, Norms, and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs.* Cambridge: Cambridge University Press.

118. Kulesa, Ł. 2022. *Poland and Nuclear Sharing: Opportunities and Risks*. European Leadership Network.

119. Lodgaard, S. 2011. *Nuclear Disarmament and Non-Proliferation: Towards a Nuclear-Weapon-Free World?* London: Routledge.

120. Maurer, J. H. 1995. *The Outbreak of the First World War: Strategic Planning, Crisis Decision Making, and Deterrence Failure*. Westport, CT: Praeger.

121. Milevskis, L. 2019. *Rietumu Austrumi: mūsdienu Baltijas aizsardzība no stratēģiskā viedokļa*. Rīga: Apgāds Jumava.

122. Moegling, K. 2026. *End of the New START Treaty: Major Powers Evade Control over Their Nuclear Weapons*. ResearchGate, February 2026.

123. Morgan, M. P. 1977. *Deterrence: A Conceptual Analysis*. (SAGE Library of Social Research).

124. National Research Council. 2012. *The Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty: Technical Issues for the United States.*Washington, DC: National Academies Press.

125. Obama, B. 2014. Remarks by President Obama and the Leaders of the Baltic States in Multilateral Meeting. *The White House Archives*, September 3, Available: https://obamawhite-house.archives.gov/the-press-office/2014/09/03/remarks-president-obama-and-leaders-baltic-states-multilateral-meeting.

126. Onuf, N. 1989. *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations.* Columbia: University of South Carolina Press.

127. Onuf, N. G. 2013. *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Routledge.

128. Pifer, S. 2011. *NATO, Nuclear Weapons and Arms Control*. *Brookings Institution*. Available: https://www.brookings.edu/research/nato-nuclear-weapons-and-arms-control/

129. Pifer, S. 2017. *The Eagle and the Trident: U.S.–Ukraine Relations in Turbulent Times.* Washington, DC: Brookings Institution Press.

130. Potter, W. C. 2017. *The Nuclear Suppliers Group and the Future of Nuclear Nonproliferation.* London: Routledge.

131. Qaiser, J. A., and Horst W. *A Wake-Up Call for Europe. Diplomatic Council*. Accessed March 12, 2026. https://www.diplomatic-council.org/node/1061.

132. Rhodes, R. 1995. *Dark Sun: The Making of the Hydrogen Bomb.* New York: Simon & Schuster.

133. Roberts, B. 2016. *The Case for U.S. Nuclear Weapons in the 21st Century.* Stanford: Stanford University Press.

134. Rynning, S. 2024. *NATO: From Cold War to Ukraine, a History of the World's Most Powerful Alliance.* New Haven: Yale University Press.

135. Shaker, M. I. 1980. *The Nuclear Non-Proliferation Treaty: Origin and Implementation, 1959–1979.* London: Oceana Publications.

136. Silverman, D. 2015. *Interpreting Qualitative Data.* 5th ed. London: Sage.

137. Smit, C. R., and Snidal, D. 2008. The Constructivist Turn in International Relations Theory. In *The Oxford Handbook of International Relations*, edited by C. Reus-Smit and D. Snidal, 300. Oxford: Oxford University Press. Accessed October 7, 2024. https://faculty.wcas.northwestern.edu/ihu355/Home_files/17-Smit-Snidal-c17.pdf

138. Snyder, G. H. 1959. Deterrence by Denial and Punishment. Princeton: Princeton University Centre of International Studies.

139. Zehfuss, M. 2001. Constructivisms in International Relations: Wendt, Onuf, and Kratochwil. In *Constructing International Relations: The Next Generation*, edited by K. M. Fierke and K. E. Jørgensen. Armonk, NY: M.E. Sharpe Publications.

Periodiskie izdevumi:

140. Adler, Emanuel. Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics. *European Journal of International Relations* 3, no. 3 (1997): 319–363.

141. Al Jazeera. 2024. How Much Does Each NATO Country Spend in 2024? *Al Jazeera News*. Available: https://www.aljazeera.com/news/2024/7/11/how-much-does-each-nato-country-spend-in-2024#:~=In%202014%2C%20NATO%20allies%20in,their%20collective%20GDP%2C%20to%20defence

142. Associated Press. 2023. Russia Suspends Last Nuclear Arms Pact with the U.S., *AP News*, February 21, 2023. Available: https://apnews.com/article/russia-ukraine-war-putin-biden-nuclear-weapons-90cb3bb3499a5e211095b3f93173a575

143. Barigazzi, J. 2023. France Wants Europe to Have a Bigger Say on Nuclear Weapons. *Politico*. Available: https://www.politico.eu/article/france-nuclear-weapons-sorbonne-emmanuel-macron-russia-ukraine-war-europe-security/

144. Baron Public Affairs. 2023. Understanding Trumpism: Nationalism, Populism, and Industrialism. *Baron Public Affairs*. Available: https://www.baronpa.com/library/understanding-trumpism-nationalism-populism-and-industrialism/

145. BBC News. 2018. Why NATO Is Expanding East. *BBC News*. Available: https://www.bbc.com/news/world-europe-44799027

146. BBC News. 2023. What Are NATO's Nuclear Weapons For? *BBC News*. Available: https://www.bbc.com/news/articles/cp9580kgp09o

147. Betts, R. K. 1987. The New Threat: The Politics of Military Strategy. *Foreign Affairs* 66(6).

148. BNS/TBT Staff. 2022. Biden Voices Support to Baltics amid Russia's Threat. *The Baltic Times*. Available: https://www.baltictimes.com/biden_voices_support_to_baltics_amid_russia_s_threat/

149. Campbell, D. 1998. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Rev. ed. Minneapolis: University of Minnesota Press.

150. Checkel, Jeffrey T. Norms, Institutions, and National Identity in Contemporary Europe. *International Studies Quarterly*43, no. 1 (1999): 83–114.

151. Checkel, Jeffrey T. The Constructivist Turn in International Relations Theory. *World Politics* 50, no. 2 (1998): 324–348.

152. CNN.com. 2018. State of the Union 2018: Read the Full Transcript. CNN.com. Available: https://edition.cnn.com/2018/01/30/politics/2018-state-of-the-union-transcript/index.html

153. Cooper, H., and Schmitt, E. 2021. Biden Halts Trump's Planned Withdrawal of U.S. Troops from Germany. *The New York Times*. Available: https://www.ny-times.com/2021/02/04/us/politics/biden-germany-troops-trump.html

154. Creedon, M. R. 2013. Nuclear Weapons Modernization Programs. *Hearing before the Committee on Armed Services, House of Representatives*. Available: https://www.hsdl.org/-?view&did=755532

155. C-span. 2017. Vice President Pence Meeting with Baltic Leaders. C-span. Available: https://www.c-span.org/video/?431982-1/vice-president-reassures-baltic-leaders

156. CubaSí. 2024. Russia to Form 3 New Divisions to Counter NATO Buildup. *CubaSí*. Available: https://cubasi.cu/en/world/item/7683-russia-to-form-3-new-divisions-to-counter-nato-buildup

157. Daddow, O. 2010. *International Relations Theory*. Los Angeles, London, New Delhi, etc.: SAGE.

158. Detsch, J., and Gramer, R. 2024. Russia's Nuclear Weapons in Belarus Are More than Just a Message. *Foreign Policy*. Available: https://foreignpolicy.com/2024/03/14/russia-nuclear-weapons-belarus-putin/

159. Diena. 2023. Nausėda aicina pastiprināt Suvalku koridora aizsardzību no abām pusēm. *Diena*. Available: https://www.diena.lv/raksts/pasaule/baltijas-valstis/nauseda-aicina-pastiprinat-suvalku-koridora-aizsardzibu-no-abam-pusem-14277804

160. Edelman, E., and Miller, F. C. 2023. An Ongoing and Necessary Renaissance: NATO's Nuclear Posture. *Center for Strategic and Budgetary Assessments*. Available: https://csba-online.org/research/publications/an-ongoing-and-necessary-renaissance-natos-nuclear-posture/publication/1

161. Egeland, K. 2020. NATO's Nuclear Dilemmas: How Europe Shields US Policy from UN Pressure. *Diplomacy & Statecraft* 31(1): 145. Available: https://sciencespo.hal.science/hal-03455910/file/2020_egeland_nato-nuclear-alliance_diplomacy-and-statecraft_31-1.pdf

162. Elysee. 2023. Globsec Summit in Bratislava. *Elysee*. Available: https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2023/06/01/globsec-summit-in-bratislava

163. Entman, R. M. 2003. Framing Effects in International Relations. *Journal of Communication*52(4).

164. Entman, Robert M. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43, no. 4 (1993): 51–58.

165. ERR News. 2022. Kallas: Estonia would be 'wiped from map' under existing NATO plans. *ERR News*. Available: https://news.err.ee/1608638245/kallas-estonia-would-be-wiped-from-map-under-existing-nato-plans

166. Fallon, M. 2017. Opinion: Corbyn's Nuclear Wand Waving Would Play Russian Roulette with Our Safety. *Sky News*. Available: https://news.sky.com/story/opinion-corbyns-nuclear-wand-waving-would-play-russian-roulette-with-our-safety-11059316

167. Finnemore, M. and Wendt, A. 2024. When 'Old' Constructivism Was New: Reflections on Classical Constructivism. *Perspectives on Politics* 22, no. 4: 1248–1261.

168. Flanagan, S. J., and Radin, A. 2021. *Managing Hazardous Chemical Waste: Mitigating Risks in Europe and the United States*. RAND Corporation. Available: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA454-1.html

169. Frisch, D. 1993. Reasons for Framing Effects. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*.

170. FT.com. 2019. Trump's State of the Union Address 2019 Transcript Annotated. FT.com. Available: https://ig.ft.com/us-sotu-2019/

171. Gaddis, J. L. 1986. The Long Peace: Elements of Stability in the Postwar International System. *International Security* 10(4).

172. Galeotti, M. 2020. The Baltic States as Targets and Levers: The Role of the Region in Russian Strategy. *George C. Marshall European Center for Security Studies*. Available: https://www.marshallcenter.org/en/publications/security-insights/baltic-states-targets-and-levers-role-region-russian-strategy-0

173. Gamson, W. A., and Modigliani, A. 1989. Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology* 95(1).

174. Gera, V. 2022. Poland Says It's in Talks with US about Hosting Nuclear Weapons under NATO Program. *AP News*. Available: https://apnews.com/article/poland-nuclear-weapons-nato-russia-ukraine-d92c508d6ff53683a25f1bc62d256f86

175. Groupe d'études géopolitiques. 2021. The Macron Doctrine. *Groupe d'études géopolitiques*. Available: https://geopolitique.eu/en/2020/11/16/the-macron-doctrine/

176. Hodges, B., Speranza, L., and Viksnins, K. 2022. Bolstering the Baltics: Accelerated Security Assistance. *CEPA*. Available: https://cepa.org/article/bolstering-the-baltics-accelerated-security-assistance/

177. Hoffman, B. 2006. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.

178. Hopf, T. 1998. The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security* 23, no. 1: 171–200.

179. International Center for Defence and Security. 2009. An Open Letter to the Obama Administration from Central and Eastern Europe. *ICDS*. Available: https://icds.ee/en/an-open-letter-to-the-obama-administration-from-central-and-eastern-europe/

180. Intervija Nr. 4. ar Imantu Lieģi. Bijušais Latvijas vēstnieks, diplomāts, kā arī Latvijas aizsardzības ministrs. Intervija sniegta anonīmi. [12.12.2022.]

181. Jackson, R., and Sorensen, G. 2003. *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*. Oxford: Oxford University Press.

182. Jervis, R. 1976. *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton University Press.

183. Kacprzyk, A. 2017. NATO Nuclear Adaptation at a Crossroads. *Polish Institute of International Affairs*, Piekļūts: December 2, 2023, p. 11. Available: https://www.pism.pl/webroot/upload/files/Raport/PISM%20Report%20NATO%20Nuclear%20Adaptation.pdf

184. Kehler, R. 2012. Statement to the US Congress. 12. marts. Available: https://www.armed-services.senate.gov/imo/media/doc/13-09%20-%203-12-13.pdf

185. Krievijas Federācijas Ārlietu ministrija. 2023. Statement on Foreign Policy Issues. *Krievijas Federācijas Ārlietu ministrija*. Available: https://mid.ru/1468923/?TSPD_101_R0=08765-fb817ab2000390c8541d60ac95fe68e06c2b33942275f61582454fe33e6ad432a84c0beef7b0823d2da541430000edd2c0927fa1b1d5354f41c835566fbaf1103e5b876ff639a0ea1765936798691ba4b9fb8bbb75648fb7894b84dae04

186. Kristensen, H. M., and Korda, M. 2021. Nuclear Notebook: United States Nuclear Weapons, 2021. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 77(1): 473.

187. Kruks, S. 2019. Rāmēšanas analīze. *Nacionālā enciklopēdija*. Iegūts no: https://enciklopedija.lv/skirklis/120319-rāmēšanas-analīze

188. LaGrone, S. 2018. Mattis Says NATO's Four Thirties Force Structure Shows Political Strength. *USNI News*. Available: https://news.usni.org/2018/08/30/mattis-says-natos-four-thirties-force-structure-shows-political-strength

189. Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija. 2023. Veikta iedzīvotāju aptauja par aktuāliem aizsardzības jautājumiem. *Aizsardzības ministrija*. Available: https://www.mod.gov.lv/lv/zinas/veikta-iedzivotaju-aptauja-par-aktualiem-aizsardzibas-jautajumiem

190. Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija. 2024. Budžeta Infografika (2024). *Aizsardzības ministrija*. Available: https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Budžeta%20infografika%20%282024%29.jpg

191. Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. 2015. Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums Saeimai par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos. *Latvijas Republikas Ārlietu ministrija*. Available: https://www.mfa.gov.lv/lv/media/403/download

192. Lebow, R. N. 1982. Misconceptions in American Strategic Assessment. *Political Science Quarterly*.

193. LETA/TBT Staff. 2023. Our Countries Are Determined to Continue Providing All Kinds of Support to Ukraine for as Long as Necessary - Baltic, Polish Parliament Speakers. *The Baltic Times*. Available: https://www.baltictimes.com/our_countries_are_determined_to_continue_providing_all_kinds_of_support_to_ukraine_for_as_long_as_necessary___baltic__polish_parliament_speakers/

194. LETA/TBT Staff. 2024. Latvia and Ukraine Sign Memorandum of Understanding on Cybersecurity. *The Baltic Times*. Available: https://www.baltic-times.com/latvia_and_ukraine_sign_memorandum_of_understanding_on_cybersecurity/

195. Levite, A. E. 2002/03. Never Say Never Again: Nuclear Reversal Revisited. *International Security* 27, no. 3: 59–88.

196. LRT. 2022. Lavrov Claims 'Russophobic' Baltics and Poland Guiding NATO Policy. *LRT*. Available: https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1594604/lavrov-claims-russophobic-baltics-and-poland-guiding-nato-policy

197. LSM. 2023. Latvia and Estonia Sign on the Dotted Line for German-Made Missile System. *Public Broadcasting of Latvia*. Available: https://eng.lsm.lv/article/society/defense/11.09.2023-latvia-and-estonia-sign-on-the-dotted-line-for-german-made-missile-system.a523502/

198. LSM.lv. 2018. Trump Hosts Baltic Presidents at the White House. *LSM.lv*. Available: https://eng.lsm.lv/article/politics/diplomacy/trump-hosts-baltic-presidents-at-the-white-house.a273579/

199. Lulle, B. 2020. Bergmanis: Krievijas ieroču žvadzināšana mūs dara bažīgus. *Neatkarīgā Rīta Avīze*. Available: https://nra.lv/latvija/191738-bergmanis-krievijas-ierocu-zvadzinasana-mus-dara-bazigus.htm

200. Major, C. and Mölling C. NATO's Strategic Adaptation after Russia's War against Ukraine. *Survival* 64, no. 4 (2022): 7–28.

201. Mckeon, B. P. 2015. Statement to the US Congress. 1. decembris. Available: http://docs.house.gov/meetings/FA/FA18/20151201/104226/HHRG-114-FA18-Wstate-McKeonB-20151201.pdf

202. Mintz, A., and Redd, S. B. 2003. Framing Effects in International Relations. *Synthese* 135(2): 199.

203. Mix, D. E. 2022. Estonia, Latvia, and Lithuania: Background on U.S.–Baltic Relations. *Congressional Research Service*. Available: https://sgp.fas.org/crs/row/R46139.pdf

204. Morgan, M. P. 1977. *Deterrence: A Conceptual Analysis*. (SAGE Library of Social Research).

205. NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE). 2016. NATO Recognises Cyberspace as a Domain of Operations at Warsaw Summit. *CCDCOE*. Available: https://ccdcoe.org/incyder-articles/nato-recognises-cyberspace-as-a-domain-of-operations-at-warsaw-summit/

206. NATO. 2010. Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization. Lisbon, § 17.

207. NATO. 2010. Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization. Lisbon, § 26.

208. NATO. 2022. Collective Defence – Article 5. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_110496.htm

209. NATO. 2022. NATO Nuclear Sharing Arrangements. *NATO*. Available: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/2/pdf/220204-factsheet-nuclear-sharing-arrange.pdf

210. NATO. 2023. Boosting NATO's Presence in the East and Ensuring Effective Deterrence and Defence. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_136388.htm

211. NATO. 2023. NATO's Nuclear Deterrence Policy and Forces. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50069.htm

212. NATO. 2023. NATO's Nuclear Deterrence Policy and Posture. *YouTube* video, 1:14:32. 28. jūnijs. Available: https://www.youtube.com/watch?v=bWAnzKtFPkE

213. NATO. NATO's Nuclear Deterrence Policy and Forces. *NATO*. Available: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50068.htm

214. Neatkarīgā Rīta Avīze. 2022. Latvija un Igaunija izstājas no Centrālās un Austrumeiropas valstu sadarbības ietvara ar Ķīnu. *NRA*. Available: https://nra.lv/pasaule/388945-latvija-un-igaunija-izstajas-no-centralas-un-austrumeiropas-valstu-sadarbibas-ietvara-ar-kinu.htm

215. Onuf, N. G. 2013. *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Routledge.

216. Plūme, R. 2024. Stoltenbergs: NATO notiek sarunas par lielāka skaita kodolieroču izvietošanu kaujas gatavībā. *Public Broadcasting of Latvia*. Available: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/17.06.2024-stoltenbergs-nato-notiek-sarunas-par-lielaka-skaita-kodolierocu-izvietosanu-kaujas-gataviba.a558327/

217. Quackenbush, S. L. 2006. Deterrence and the Spiral Model: The Effect of Credibility on Crisis Stability. *The Journal of Conflict Resolution* 50(5).

218. Reif, K. 2018. US Nuclear Modernization Programs. *Arms Control Association*. Available: https://www.armscontrol.org/factsheets/USNuclearModernization

219. Reiter, D., and Poast, P. 2021. *The Truth About Tripwires: Why Small Force Deployments Do Not Deter Aggression*. Iegūts no: http://dx.doi.org/10.26153/tsw/13989

220. Responsible Statecraft. Ukraine Peace Talks? Most Americans Support That, New Poll Finds. *Responsible Statecraft*. Available: https://responsiblestatecraft.org/ukraine-peace-talks-poll/

221. Reuters. 2018. Germany Would Oppose New Nuclear Missiles in Europe: Foreign Minister. *Reuters*. Available: https://www.reuters.com/article/world/germany-would-oppose-new-nuclear-missiles-in-europe-foreign-minister-idUSKCN1OQ0CF/

222. RFERL. 2015. Power Projection: Comparing NATO And Russian Military Exercises. *RFERL*. Available: https://www.rferl.org/a/data-visualization-nato-russia-exercises/27212161.html

223. Rhodan, M. 2014. Latvia Prepares for War Games as NATO Eyes Russia. *Time*. Available: https://time.com/3490341/latvia-russia-nato-war-games/

224. Rostoks, T. 2022. Latvia and the U.S.: Defence Cooperation. *National Defence Academy of Latvia*, 96. Available: https://www.naa.mil.lv/sites/naa/files/document/Rostoks-Latvia-and-the-US-defence-cooperation-2022.pdf

225. Sagan, S. D. The Causes of Nuclear Weapons Proliferation. *Annual Review of Political Science* 14 (2011): 225–244.

226. Sargs.lv. 2021. Baltijas valstu ārlietu ministri aicina ASV Ķīnas izaicinājumu ēnā neatstāt Krievijas draudus. *Sargs.lv*. Available: https://www.sargs.lv/lv/viedoklis/2021-10-20/baltijas-valstu-arlietu-ministri-aicina-asv-kinas-izaicinajumu-ena-neatstat

227. Sargs.lv. 2022. Ģenerālis M. Milijs: ASV cieši uzmana kodolieroču statusu ne tikai Krievijā, bet arī citās valstīs. *Sargs.lv*. Available: https://www.sargs.lv/lv/latvija/2022-03-05/generalis-m-milijs-asv-ciesi-uzmana-kodolieroču-statusu-ne-tikai-krievija-bet

228. Schofield, H. 2023. Germany's Ostpolitik under Fire amid Ukraine War. *BBC News*. Available: https://www.bbc.com/news/world-europe-68575251

229. Scholz, O. 2022. Policy Statement by Olaf Scholz, Chancellor of the Federal Republic of Germany and Member of the German Bundestag. *Bundestag*. Available: https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/policy-statement-by-olaf-scholz-2008378

230. Śliwa, Z., Kalinowski, R., and Petraitis, D. Toward Comprehensive Defense: The Case of the Baltic States since 2014. *Academia*. Available: https://www.academia.edu/67181996/Toward_Comprehensive_Defense_The_Case_of_the_Baltic_States_since_2014

231. Smith, J. 2024. Changes in U.S. Security Policy after Russian Aggression in Ukraine. *Foreign Affairs*. Available: https://www.foreignaffairs.com/russian-aggression-policy

232. Snow, David A., and Robert D. Benford. Master Frames and Cycles of Protest. In *Frontiers in Social Movement Theory*, edited by Aldon D. Morris and Carol McClurg Mueller, 133–155. New Haven: Yale University Press, 1992.

233. Snyder, G. H. 1981. Deterrence and Defense: Toward a Theory of National Security. *The Journal of Conflict Resolution*, 25, nr. 4.

234. Sputnik. 2016. Putins: Krievija ir spiesta reaģēt uz NATO agresīvo retoriku. *Sputnik*. Available: http://sputniknewslv.com/Russia/20160622/2077776.html

235. Stoicescu, K. 2020. Does France Seek Alone European ‘Strategic Autonomy’? *ICDS*. Available: https://icds.ee/en/does-france-seek-alone-european-strategic-autonomy/

236. Tertrais, Bruno. France’s Nuclear Deterrence Strategy and European Security. *Survival* 63, no. 4 (2021): 7–22.

237. Thatcher, M. 1983. Nuclear Weapons and the Future of World Security. *The New York Times*, November 18.

238. The American Presidency Project. Fact Sheet: United States and European Commission Announce Task Force to Reduce Europe’s Dependency on Russian Energy. *The American Presidency Project*. Available: https://www.presidency.ucsb.edu/documents/fact-sheet-united-states-and-european-commission-announce-task-force-reduce-europes

239. The Baltic Course. 2020. Latvia to Increase Defense Budget to 2.5% of GDP by 2030. *The Baltic Course*, April 9. Available: https://www.baltic-course.com/eng/markets_and_companies-/?doc=154354

240. The Guardian. Donald Trump Says U.S. Should Put Nuclear Submarines on Alert Amid Russia Threat. *The Guardian*, March 23, 2022. Available: https://www.theguardian.com/us-news/2022/mar/23/donald-trump-nuclear-weapons-russia

241. The Guardian. 2024. Biden Revises US Nuclear Strategy in Response to Growing China Threat. *The Guardian*. Available: https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/aug/20/biden-nuclear-strategy-china-threat

242. The Hill. Trump Tells German Paper: NATO Is ‘Obsolete’. Available: https://the-hill.com/homenews/administration/314432-trump-nato-is-obsolete/

243. Time. 1995. Man of the Year: We Belong to the West. *Time*. Available: https://time.com/archive/6797669/man-of-the-year-we-belong-to-the-west/

244. Time. U.S. Unveils Strategy for Nuclear Threats from China and Russia. *Time*. Available: https://time.com/6225745/biden-nuclear-defense-strategy-china-russia/

245. Trudolyubov, M. 2023. Facing Stalemate, Putin Talks Nuclear Weapons Use and Supporting Foes of the West. *Wilson Center*. Available: https://www.wilsoncenter.org/blog-post/facing-stalemate-putin-talks-nuclear-weapons-use-and-supporting-foes-west

246. Tversky, A., and Kahneman, D. 1986. Rational Choice and the Framing of Decisions. *Journal of Business* 59.

247. U.S. Army Europe and Africa. *DEFENDER-Europe 21 Fact Sheet*. Available: https://www.europeafrica.army.mil/Portals/19/documents/DEFENDEREurope/DE21%20Factsheet.pdf?ver=Lfkvd8zMhx3xuJhiNk-l8Q%3D%3D

248. U.S. Department of Defense. *Nuclear Posture Review*. Available: https://dod.defense.gov/News/Special-Reports/NPR/

249. U.S. Embassy in Ukraine. 2022. Statement from President Biden on Russia’s Aerial Assault on Ukraine’s Energy Grid. *U.S. Embassy in Ukraine*. Available: https://ua.usembassy.gov/statement-from-president-biden-on-russias-aerial-assault-on-ukraines-energy-grid/

250. U.S. European Command. Bomber Task Force. *U.S. European Command*. Available: https://www.eucom.mil/topic/bomber-task-force

251. U.S. European Command. USEUCOM Commander Visits Sub; Highlights Multinational Cooperation, Integrated Deterrence. *U.S. European Command*, 18 July 2023. Available: https://www.eucom.mil

252. Valsts prezidenta kanceleja. 2023. Valsts prezidents: Kanādas lēmums nosūtīt savus spēkus uz Latviju stiprinās transatlantisko saiti. *Latvijas Valsts prezidenta kanceleja*. Available: https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidents-kanadas-lemums-nosutit-savus-spekus-uz-latviju-stiprinas-transatlantisko-saiti

253. Wendt, A. 1992. Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics. *International Organization* 46, no. 2: 391–425.

254. Wendt, A. 1994. Collective Identity Formation and the International State. *American Political Science Review* 88(2).

255. Wendt, A. 1999. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

256. Werner, S. 2000. The Effect of Domestic Politics on the Credibility of Deterrent Threats. *Journal of Conflict Resolution* 44(5): 721.

257. Woolf, A. F. 2017. Nonstrategic Nuclear Weapons. *United States Congressional Research Service*. Washington, DC. Available: https://fas.org/sgp/crs/nuke/RL32572.pdf

258. Zagare, F. C., and Kilgour, D. M. 1993. The Optimal Strategy for Deterring War: An Analysis of the Deterrent Value of Threats. *International Security* 18(3).

Citi avoti:

259. Intervija Nr. 1 ar *Brad Roberts*. Aizsardzības sekretāra vietnieka palīgs kodolpolitikas un pretraķešu aizsardzības politikā (2009–2013). Šajā amatā viņš bija Obama administrācijas Kodolpolitikas pārskata un Ballistisko raķešu aizsardzības pārskata politikas direktors un bija atbildīgs par to īstenošanu. [8.10.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 18.07.2025.

260. Intervija Nr. 2 ar *William Alberque*. Darbojās kā NATO Ieroču kontroles, atbruņošanās un masu iznīcināšanas ieroču neizplatīšanas centra (ACDC) direktors ar vairāk nekā 25 gadu pieredzi ieroču kontroles, atbruņošanās un neizplatīšanas jomā. [3.10.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 22.07.2025.

261. Intervija Nr. 3 ar *Mark Melamed*. Strādāja ar ieroču kontroles un drošības jautājumiem dažādos amatos ASV valdībās (B. Obamas un D. Trampa). Iepriekš bijis direktora vietnieks ASV Valsts departamenta Daudzpusējo un kodoljautājumu birojā, kur koncentrējās uz ASV kodolpolitikas izstrādi un īstenošanu dažādos Apvienoto Nāciju Organizācijas forumos, Atbruņošanās konferencē Ženēvā un Kodolieroču neizplatīšanas līguma pārskatīšanas procesā. [22.05.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 09.06.2025.

262. Intervija Nr. 4 ar Imantu Lieģi. Bijušais Latvijas vēstnieks, diplomats, kā arī Latvijas aizsardzības ministrs. Intervija sniegta anonīmi. [12.12.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 05.06.2025.

263. Intervija Nr. 5 ar Gintu Brūmani-Gromulu. Aizsardzības ministrijas padomniece ASV. Pirms tam Aizsardzības politikas departamenta direktore, kuras pārziņā arī jautājumi, kas skar Latvijas pozicionējuma definēšanu kodolpolitikā un tēžu gatavošanā, ministriem piedaloties NATO kodolplānošanas grupā. [11.10.2023.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 12.06.2025.

264. Intervija Nr. 6 ar Aizsardzības ministrijas pārstāvi Latvijas pastāvīgajā pārstāvniecībā NATO un Eiropas Savienībā. Intervija sniegta anonīmi. [23.05.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 17.06.2025.

265. Intervija Nr. 7 ar *Steven Andreasen*. Bija aizsardzības politikas un ieroču kontroles direktors ASV Nacionālās drošības padomē Baltajā namā no 1993. gada februāra līdz 2001. gada janvārim. Viņš bija galvenais padomnieks stratēģiskās politikas, kodolieroču kontroles un pretraķešu aizsardzības jautājumos nacionālās drošības padomniekam un prezidentam. [18.04.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 28.08.2025.

266. Intervija Nr. 8 ar ASV Valsts departamenta pārstāvi. Atbild par NATO un kodolpolitikas jautājumiem. [17.04.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 03.09.2025.

267. Intervija Nr. 9 ar ASV Valsts departamenta pārstāvi. Atbild par ASV pozīciju NATO adaptācijas kontekstā, it īpaši par spēku izvietošanu Eiropā. [18.04.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 15.09.2025.

268. Intervija Nr. 10 ar *Lynn Rusten*. Bija vecākā direktore ieroču kontroles un neizplatīšanas jautājumos Baltā nama Nacionālās drošības padomes personālā un ieņēma vairākus amatus ASV

Valsts departamentā, tostarp Starptautiskās drošības un neizplatīšanas biroja štāba vadītājas un vecākās padomnieces amatus Ieroču kontroles, verifikācijas un atbilstības birojā (AVC), kur viņa vadīja starpaģentūru atbalsta procesu *Jaunā START* līguma sarunām un ratifikācijai. [19.04.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 11.06.2025.

269. Intervija Nr. 11 ar Latvijas Ārlietu ministrijas amatpersonu. Intervija sniegta anonīmi. [21.02.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 07.06.2025.

270. Intervija Nr. 12 ar *Ernest J. Moniz*. ASV enerģētikas sekretārs Ernests Dž. Monizs tika iecelts par līdzpriekšsēdētāju un galveno izpilddirektoru Nukleāro draudu iniciatīvās (NTI) organizācijas direktoru padomes lēmumā. Viņš sāka pildīt šos pienākumus 2017. gada jūnijā. [22.04.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 10.06.2025.

271. Intervija Nr. 13 ar ASV Aizsardzības departamenta (Pentagona) pārstāvi. Bijis atbildīgs gan par Baltijas valstu, gan kodolpolitikas jautājumiem. [21.02.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 19.08.2025.

272. Intervija Nr. 14 ar *Maximilian Hoell*. Pētnieks Globālās drošības pētījumu centrā (*Center for Global Security Research*) Lorensa Livermora Nacionālajā laboratorijā. [29.10.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 21.07.2025.

273. Intervija Nr. 15 ar *Ben Hodges*. Amerikas Savienoto Valstu armijas virsnieks, kurš kalpoja kā ASV armijas Eiropas komandieris. [1.03.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 25.07.2025.

274. Intervija Nr. 16 ar Lietuvas Aizsardzības ministrijas pārstāvi Lietuvas pastāvīgajā pārstāvniecībā NATO un Eiropas Savienībā. Intervija sniegta anonīmi. [23.05.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 13.06.2025.

275. Intervija Nr. 17 ar Igaunijas Ārlietu ministrijas pārstāvi. [29.05.2022.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 16.06.2025.

276. Intervija Nr. 18 ar *Robert M. Soofer*. Viņš bija aizsardzības sekretāra vietnieks kodolpolitikas un pretraķešu aizsardzības jautājumos no 2017. gada aprīļa līdz 2021. gada janvārim. Šajā amatā bija līdzdirektors Kodolpolitikas pārskatā un Pretraķešu aizsardzības pārskatā un vadīja to īstenošanu. [8.10.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 30.07.2025.

277. Intervija Nr. 19 ar *Rose Gottemoeller*. Amerikāņu diplomāte, kura no 2016. gada oktobra līdz 2019. gada oktobrim bija NATO ģenerālsekretāra vietniece ģenerālsekretāra Jensa Stoltenberga vadībā. Pirms tam viņa bija ASV Valsts departamenta valsts sekretāra vietniece ieroču kontroles un starptautiskās drošības jautājumos. [9.10.2024.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 05.08.2025.

278. Intervija Nr. 20 ar Lietuvas Aizsardzības ministrijas pārstāvi Lietuvas pastāvīgajā pārstāvniecībā NATO un Eiropas Savienībā. Intervija sniegta anonīmi. [14.12.2025.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 08.01.2026.

279. Intervija Nr. 21 ar Igaunijas Aizsardzības ministrijas pārstāvi Igaunijas pastāvīgajā pārstāvniecībā NATO un Eiropas Savienībā. Intervija sniegta anonīmi. [14.12.2025.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 12.01.2026.

280. Intervija Nr. 22 ar Lietuvas Aizsardzības ministrijas pārstāvi. Intervija sniegta anonīmi. [03.03.2025.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 18.06.2025.

281. Intervija Nr. 23 ar ASV Kara departamenta pārstāvi. Pārstāvis atbild par Baltijas valstīm, tai skaitā bijis NATO, kad diskutēts par reģionālajiem aizsardzības plāniem. [17.01.2026.], anketa izsūtīta 25.05.2025. – atbilde saņemta 10.02.2026.